



ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
VOTUM S.A. ZA ROK 2017



Spis treści

1. ZASADY SPORZĄDZENIA ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO VOTUM S.A.....	5
2. GRUPA KAPITAŁOWA, W KTÓREJ SPÓŁKA JEST JEDNOSTKĄ DOMINUJĄCĄ	6
2.1. Stan Grupy Kapitałowej VOTUM na dzień 1 stycznia 2017 oraz zmiany w powiązaniach organizacyjnych, w tym zmiany, jakie nastąpiły po dniu 31 grudnia 2017 r.....	6
2.2. Kapitał zakładowy VOTUM S.A.	8
3. SYTUACJA OPERACYJNA	11
3.1. VOTUM S.A.	11
3.1.1. Usługi świadczone przez VOTUM S.A.	11
3.1.2. Wolumen spraw	12
3.1.3. Rozszerzanie wachlarza usług	13
3.1.4. Aktywne pozyskiwanie klientów	14
3.2. Rynek	14
3.2.1 Zmiany w otoczeniu prawnym rozszerzające możliwości uzyskiwania przychodu	14
3.2.2 Statystyka	14
3.3. Istotne czynniki ryzyka	16
3.3.1 Ryzyko niepowodzenia strategii Emitenta.....	16
3.3.2 Ryzyko obniżenia wypłat w postępowaniach przedsądowych	16
3.3.3 Ryzyko związane z obniżeniem wartości marży Emitenta	16
3.3.4 Ryzyko związane z działaniami nieuczciwej konkurencji	17
3.3.5 Ryzyko związane z narastającą konkurencją	17
3.3.6. Ryzyko utraty kadry menedżerskiej i/lub kluczowych pracowników	17
3.3.7. Ryzyko przejęcia przez ubezpieczycieli części usług świadczonych przez VOTUM S.A.	17
3.3.8. Ryzyko związane z otoczeniem prawnym, w którym działa VOTUM S.A.	18
3.3.9. Ryzyko kredytowe	18
3.3.10 Ryzyko wycieku danych osobowych i cyberataku	18
3.3.11 Ryzyko wystąpienia odpowiedzialności względem	19
3.4. Najważniejsze zdarzenia w okresie od 1 stycznia 2017 roku do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania.....	20
3.5. Realizacja celów emisyjnych.....	24
3.6. Informacja o znaczących umowach zawartych przez VOTUM S.A.	24
4. SYTUACJA FINANSOWA.....	25
4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych oraz ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy.....	25
4.1.1 Przychody	25
4.1.2 Wynik operacyjny.....	25
4.1.3 Wynik netto Spółki	28
4.1.4 Wybrane wskaźniki	28
4.1.6. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów bilansu, w tym z punktu widzenia płynności Spółki	29
4.1.7. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym	31
4.1.8. Opis istotnych pozycji pozabilansowych w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym i wartościowym	31
4.2. Struktura zadłużenia i zarządzanie zasobami finansowymi	31

4.3. Umowy kredytowe i pożyczki, poręczenia i gwarancje, zobowiązania warunkowe	31
4.3.1. Umowy kredytowe	31
4.3.2. Pożyczki	32
4.3.3. Poręczenia i gwarancje	32
4.3.4. Zobowiązania warunkowe	32
4.4. Emisja papierów wartościowych	32
4.5. Instrumenty finansowe	32
4.6. Ocena zarządzania zasobami finansowymi	32
4.7. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych	33
4.8. Ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających wpływ na działalność za rok obrotowy, z określeniem stopnia wpływu tych czynników lub nietypowych zdarzeń na osiągnięty wynik	33
4.9. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok	33
4.10. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi wynikami za IV kwartał 2017 roku	33
5. PRZEWIDYWANY ROZWÓJ VOTUM S.A.	34
6. OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU	35
7. ŁAD KORPORACYJNY	36
7.1. Zbiór zasad Ładu Korporacyjnego, któremu podlegało VOTUM w okresie od dnia 1 stycznia 2017 do dnia publikacji Sprawozdania	36
7.2. Opis podstawowych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych	36
7.3. Akcjonariusze posiadający znaczące pakiety akcji	37
7.4. Akcjonariusze posiadający specjalne uprawnienia kontrolne	37
7.5. Ograniczenia dotycząca prawa głosu	37
7.6. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności	37
7.7. Zasady zmiany statutu	37
7.8. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania	37
7.9. Skład osobowy i zasady działania organów zarządzających i nadzorczych oraz ich komitetów	38
7.9.2 Rada Nadzorcza	38
7.9.3. Komitety Rady Nadzorczej	40
7.10. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem emitenta i jego Grupą Kapitałową	40
7.11 Wszelkie umowy zawarte między emitentem a osobami zarządzającymi, przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia emitenta przez przejęcie	40
7.12 Informacje o znanych emitentowi umowach (w tym również zawartych po dniu bilansowym), w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy	40
7.13 Informacje o systemie kontroli programów akcji pracowniczych	40
8. INFORMACJE DODATKOWE	41
8.1. Kapitał akcyjny VOTUM S.A., udziały Spółki w Grupie Kapitałowej oraz udziały osób nadzorujących i zarządzających w spółkach zależnych bądź stowarzyszonych	41
8.2. Informacja o podmiotach powiązanych – istotne transakcje na warunkach innych niż rynkowe	41
8.3. Informacja o istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej i innych ryzykach jednostki dominującej lub jednostek od niej zależnych	41

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI VOTUM S.A.
(wszystkie kwoty w tys. PLN, o ile nie podano inaczej)

8.4. Umowy zawarte z osobami zarządzającymi o zakazie konkurencji i rozwiązaniu umowy wskutek odwołania z zajmowanego stanowiska	42
8.5. Wynagrodzenia organów zarządzających i nadzorujących jednostki dominującej Grupy Kapitałowej	42
8.6. Liczba akcji VOTUM S.A. i pozostałych podmiotów Grupy VOTUM, będąca w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących	42
8.7. Informacja o umowie i transakcjach z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	43
8.8. Zatrudnienie w VOTUM S.A.	43
Przeciętne zatrudnienie	43

1. ZASADY SPORZĄDZENIA ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO VOTUM S.A.

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zawiera dane za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Dane porównawcze prezentowane są według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku dla jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej, za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku dla jednostkowego sprawozdania z całkowitych dochodów, jednostkowego sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz sprawozdania ze zmian w jednostkowym kapitale własnym. Sprawozdanie finansowe i dane porównawcze sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi Spółkę zasadami rachunkowości, odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Spółki oraz jej wynik finansowy.

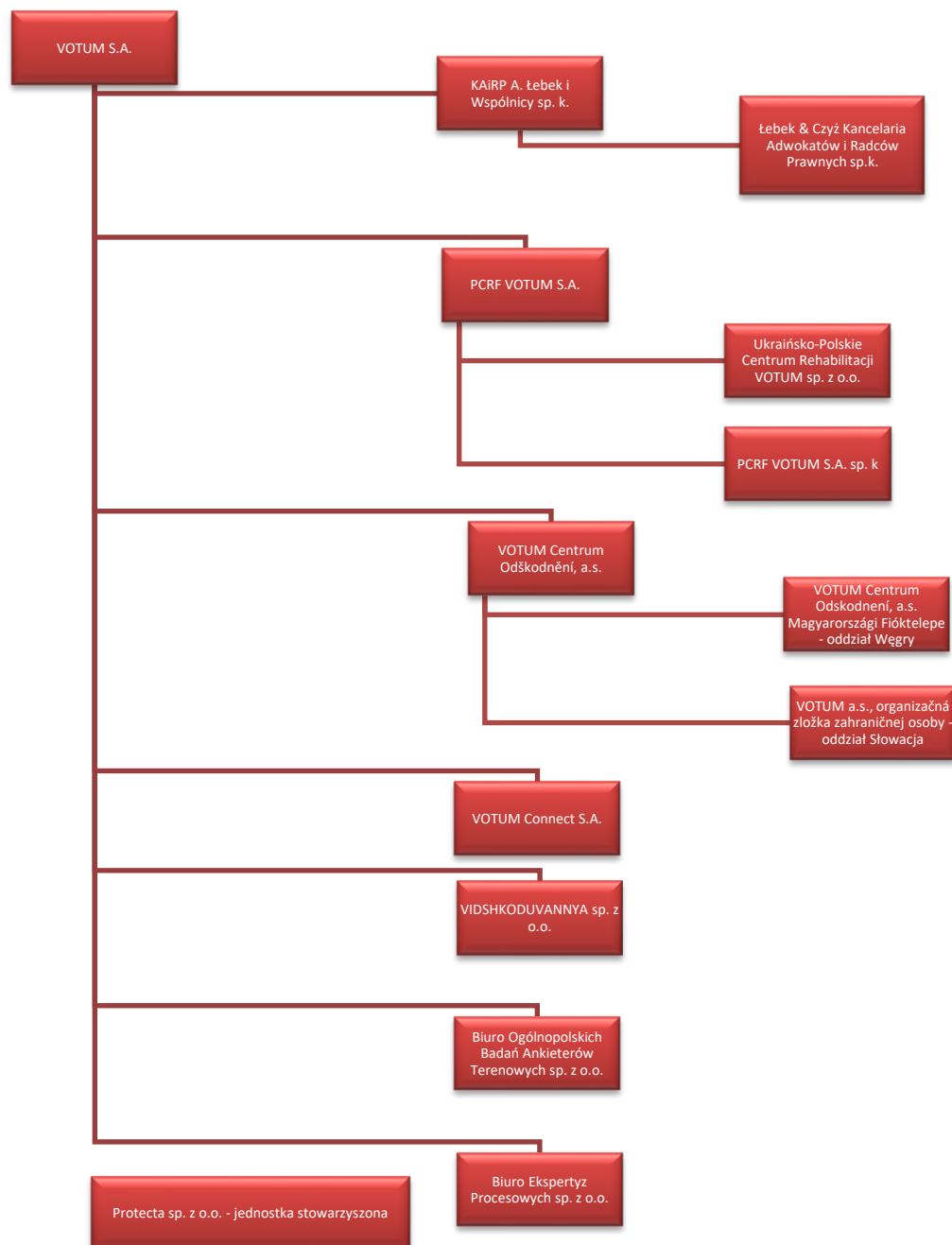
Roczne sprawozdanie finansowe zostało przygotowane przy zastosowaniu zasad rachunkowości, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz wykorzystując pozostałe Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską oraz w zakresie wymaganym przez rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2009 nr 33 poz. 259, z późn. zm.). W niniejszym jednostkowym sprawozdaniu finansowym stosowano te same zasady polityki rachunkowości oraz zasady metod obliczeniowych co w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym.

Sprawozdanie z działalności zostało przygotowane na podstawie art. 49 ustawy o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2009 nr 33 poz. 259, z późn. zm.).

2. GRUPA KAPITAŁOWA, W KTÓREJ SPÓŁKA JEST JEDNOSTKĄ DOMINUJĄCĄ

2.1. Stan Grupy Kapitałowej VOTUM S.A. na dzień 1 stycznia 2017 oraz zmiany w powiązaniach organizacyjnych, w tym zmiany, jakie nastąpiły po dniu 31 grudnia 2017 r.

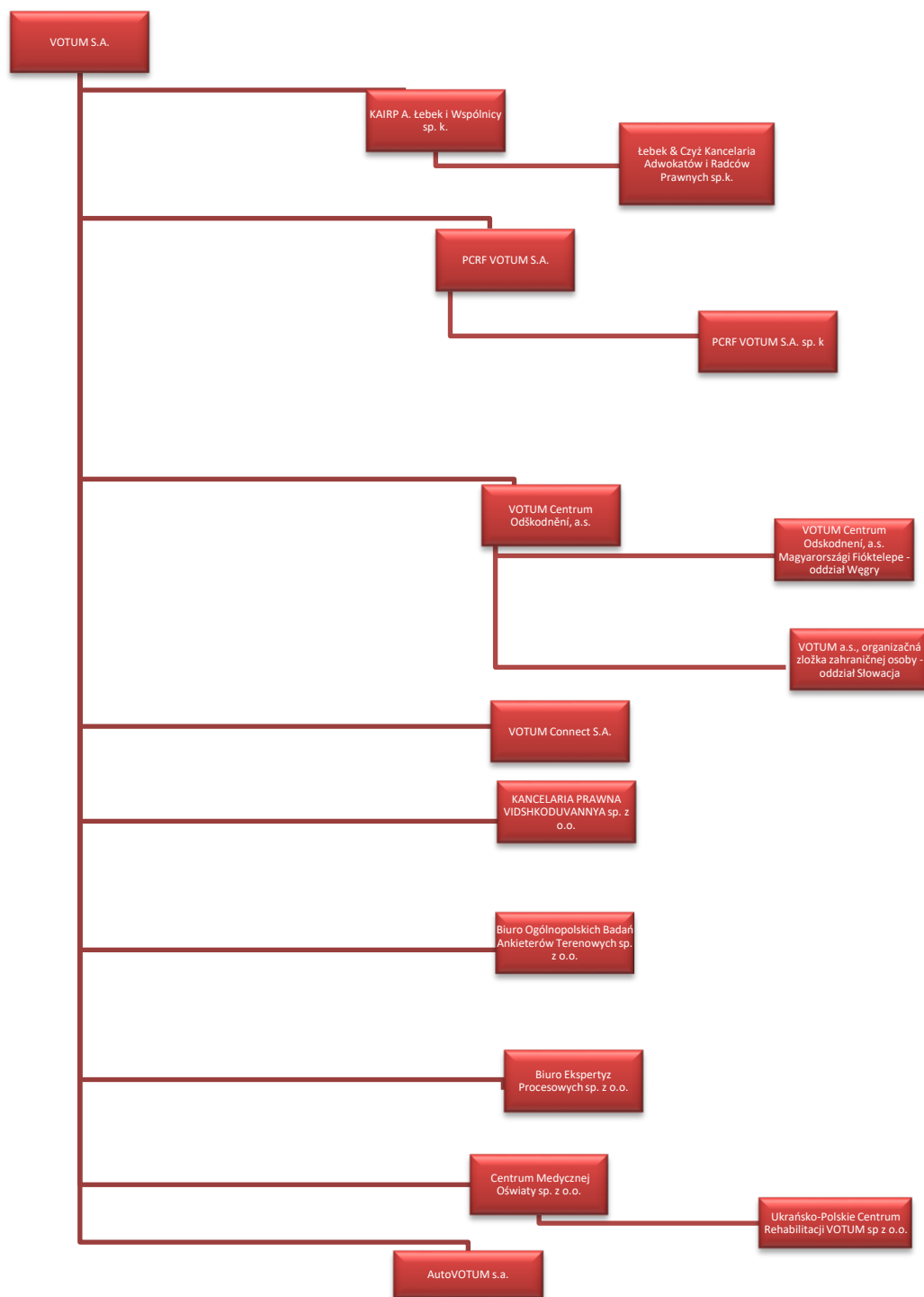
VOTUM S.A. (zwana dalej: „Jednostka dominująca”, „Emitent”, „Spółka”) jest jednostką dominującą Grupy kapitałowej VOTUM S.A. (zwana dalej: „Grupa kapitałowa”, „GK VOTUM”, „Grupa kapitałowa VOTUM”), której struktura na dzień 1 stycznia 2017 roku wyglądała następująco:



W okresie od 1 stycznia 2017 roku do dnia publikacji sprawozdania w Grupie Kapitałowej doszło do następujących transakcji:

- W dniu 4 stycznia 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowę nabycia 9% udziałów w spółce VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie. W efekcie niniejszej transakcji VOTUM S.A. zwiększyła swój udział w VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o. z 90% do 99% udziałów. Spółka, w trakcie roku sprawozdawczego, zmieniła nazwę na KANCELARIA PRAWNA VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o.
- Dnia 20 stycznia 2017 PCR F VOTUM S.A. zbyła 75% udziałów Ukraińsko-Polskiego Centrum Rehabilitacji VOTUM sp. z o.o. jednocześnie wychodząc z inwestycji. Od 4 kwietnia 2017 Ukraińsko-Polskie Centrum Rehabilitacji VOTUM sp. z o.o. powiązana jest z Emitentem pośrednio poprzez Centrum Medycznej Oświaty sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie.
- Dnia 24 lutego 2017 roku VOTUM S.A. nabyła 30 000 sztuk akcji w VOTUM Connect S.A. W wyniku transakcji VOTUM S.A. posiada 90% akcji w tej spółce. Pozostałe akcje należą do osób fizycznych.
- W dniu 31 marca 2017 roku VOTUM S.A. sprzedała 720 udziałów w Protecta sp. z o.o. W efekcie niniejszej transakcji VOTUM S.A. nie posiada udziałów spółki Protecta sp. z o.o.
- W dniu 4 kwietnia 2017r. VOTUM S.A. nabyła 55% udziałów w spółce Centrum Medycznej Oświaty Sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie.
- W dniu 12 maja 2017 r. VOTUM S.A. nabyła 100% akcji spółki Multizakupy S.A., która zmieniła nazwę na AutoVOTUM S.A.
- W dniu 4 października 2017 r. Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowy nabycia łącznie 24% udziałów w spółce Biuro Ogólnopolskich Badań Ankieterów Terenowych sp. z o.o. Tym samym VOTUM S.A. zwiększyła ilość posiadanych udziałów w tej spółce z 64% do 88%. Pozostałe udziały należą do osoby fizycznej.
- W dniu 6 lutego 2018 r. Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowę nabycia 12% udziałów w spółce Biuro Ogólnopolskich Badań Ankieterów Terenowych sp. z o.o. W wyniku tej transakcji VOTUM S.A. zwiększyła ilość posiadanych udziałów w tej spółce do 100%.
- W dniu 26.03.2018 r. wspólnicy Spółki Łebek&Czyż Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych sp. k. podjęli jednogłosną uchwałę o zakończeniu działalności spółki na dzień 31.03.2018 r. Spółka przestanie istnieć z chwilą wykreślenia jej z KRS. Na dzień publikacji sprawozdania Spółka nie została wykreślona z rejestru KRS.

W związku z powyższymi zmianami na dzień publikacji niniejszego sprawozdania struktura Grupy Kapitałowej kształtuje się następująco:



2.2. Kapitał zakładowy VOTUM S.A.

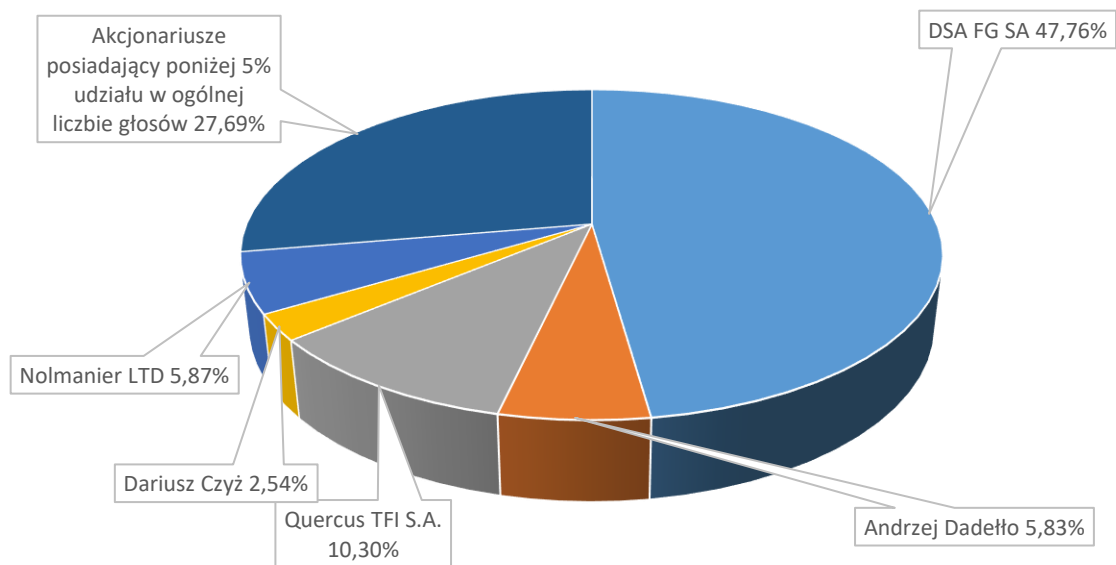
Przez cały okres sprawozdawczy, tj. od 1 stycznia 2017 do dnia publikacji Sprawozdania kapitał zakładowy Spółki wynosił 1 200 000 PLN i dzielił się na 12 000 000 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 0,10 PLN każda, w tym:

- 10 000 000 akcji serii A,
- 2 000 000 akcji serii B

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI VOTUM S.A.
(wszystkie kwoty w tys. PLN, o ile nie podano inaczej)

Struktura akcjonariatu na dzień 1 stycznia 2017 roku

Akcjonariusz	Liczba akcji (szt.)	Wartość akcji (w zł)	Udział w kapitale zakładowym%	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (%)
Andrzej Dadełto (łącznie)	6 431 000	643 100,00	53,59%	6 431 000	53,59%
Andrzej Dadełto – bezpośrednio	700 000	70 000,00	5,83%	700 000	5,83%
DSA Financial Group SA	5 731 000	573 100,00	47,76%	5 731 000	47,76%
Dariusz Czyż	1 009 814	100 981,40	8,42%	1 009 814	8,42%
Dariusz Czyż - bezpośrednio	305 112	30 511,20	2,54%	305 112	2,54%
Nolmanier Limited	704 702	70 470,20	5,87%	704 702	5,87%
Quercus TFI S.A.	1 236 580	123 658,00	10,30%	1 236 580	10,30%
Pozostali akcjonariusze	3 322 606	332 260,60	27,69%	3 322 606	27,69%



Struktura akcjonariatu na dzień 01.01.2017

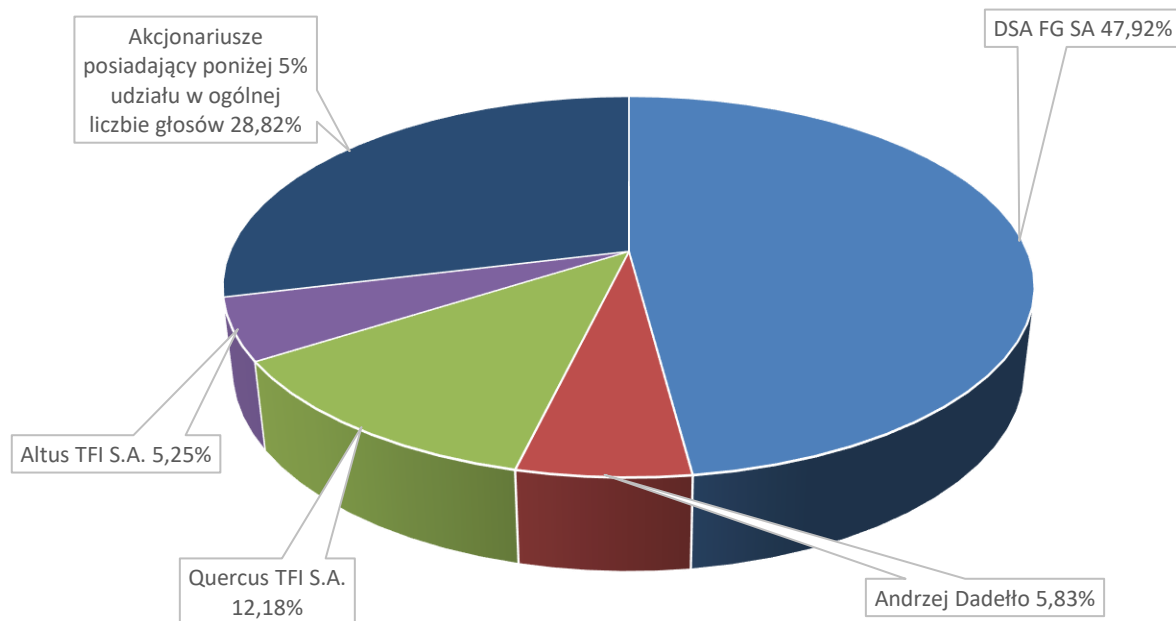
W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku miały miejsce następujące zmiany w strukturze akcjonariatu:

- Nabycie akcji przez Quercus TFI S.A.
- Nabycie akcji przez DSA Financial Group S.A.
- Nabycie akcji przez ALTUS TFI S.A.
- Zbycie akcji przez Pana Dariusza Czyż

W wyniku tych zdarzeń struktura akcjonariatu na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 roku wyglądała następująco:

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2017 roku

Akcjonariusz	Liczba akcji (szt.)	Wartość akcji (w zł)	Udział w kapitale zakładowym%	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (%)
Andrzej Dadełto (łącznie)	6 450 000	645 000,00	53,75%	6 450 000	53,75%
Andrzej Dadełto – bezpośrednio	700 000	70 000,00	5,83%	700 000	5,83%
DSA Financial Group SA	5 750 000	575 000,00	47,92%	5 750 000	47,92%
Altus TFI S.A.	629 596	62 959,60	5,25%	629 596	5,25%
Quercus TFI S.A.	1 461 223	146 122,30	12,18%	1 461 223	12,18%
Pozostali akcjonariusze	3 459 181	345 918,10	28,82%	3 459 181	28,82%



Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2017 roku

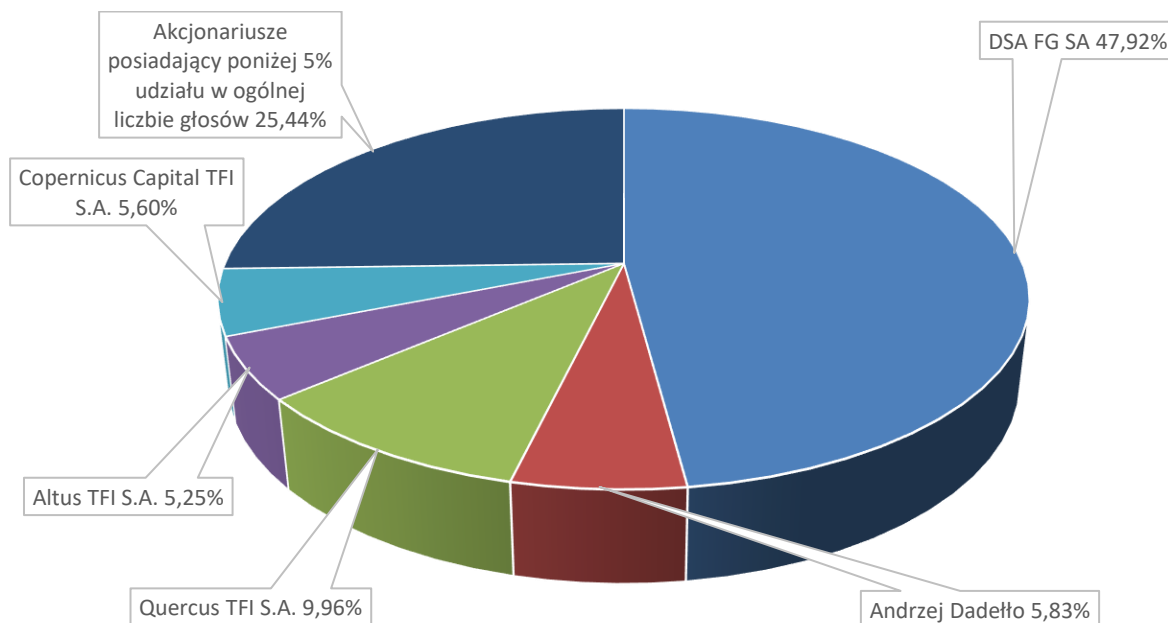
W okresie od 1 stycznia 2018 roku do dnia publikacji niniejszego Sprawozdania miały miejsce dalsze transakcje, które wpłynęły na strukturę akcjonariatu:

- Zbycie akcji przez Quercus TFI S.A.
- Nabycie akcji przez Copernicus Capital TFI S.A.

W związku z tym na dzień publikacji Sprawozdania struktura akcjonariatu wygląda następująco:

Struktura akcjonariatu na dzień publikacji sprawozdania

Akcjonariusz	Liczba akcji (szt.)	Wartość akcji (w zł)	Udział w kapitale zakładowym%	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (%)
Andrzej Dadełto (łącznie)	6 450 000	645 000,00	53,75%	6 450 000	53,75%
Andrzej Dadełto – bezpośrednio	700 000	70 000,00	5,83%	700 000	5,83%
DSA Financial Group SA	5 750 000	575 000,00	47,92%	5 750 000	47,92%
Altus TFI S.A.	629 596	62 959,60	5,25%	629 596	5,25%
Quercus TFI S.A.	1 195 460	119 546,00	9,96%	1 195 460	9,96%
Copernicus Capital TFI S.A.	671 654	67 165,40	5,60%	671 654	5,60%
Pozostali akcjonariusze	3 053 290	305 329,00	25,44%	3 053 290	25,44%



Struktura akcjonariatu na dzień publikacji sprawozdania

3. SYTUACJA OPERACYJNA

3.1. VOTUM S.A.

3.1.1. Usługi świadczone przez VOTUM S.A.

VOTUM S.A. jest jednym z największych na polskim rynku ubezpieczeniowym podmiotów oferującym kompleksową pomoc w sprawach odszkodowawczych. Działalność Spółki koncentruje się na trzech kluczowych obszarach dochodzenia roszczeń, tj. szkody osobowe, szkody w mieniu oraz dochodzenie roszczeń bankowych.

Pierwszy z wymienionych segmentów działalności dotyczący szkód osobowych obejmuje dochodzenie roszczeń za doznane w wyniku wypadku komunikacyjnego, przy pracy i w rolnictwie obrażenia ciała. W tym obszarze Spółka reprezentuje osoby poszkodowane przed podmiotami zobowiązanymi, dochodząc na ich rzecz zadośćuczynienia, zwrotu poniesionych kosztów oraz rent, w przypadku wystąpienia podstaw do ich dochodzenia. W tym zakresie Spółka realizuje także program dedykowany osobom najciężiej poszkodowanym pod nazwą: „Pierwsze kroki”, w ramach którego oferuje takim osobom wsparcie w procesie zaopatrzenia ortopedycznego, dostosowania mieszkania i pojazdu do potrzeb osoby niepełnosprawnej, a także przekwalifikowania zawodowego i aktywizacji społecznej.

W ramach obszaru dochodzenia roszczeń za szkody osobowe Spółka reprezentuje także osoby uprawnione dochodzące roszczeń związanych ze stratą osoby najbliższej – zarówno z tytułu naruszenia dobra osobistego w postaci zerwania więzi rodzinnej – w odniesieniu do zdarzeń śmiertelnych sprzed 03.08.2008 r., jak i w przypadku śmierci osoby bliskiej po tej dacie. Spółka dochodzi także pozostałych roszczeń należnych osobom uprawnionym, w tym odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oraz zwrotu kosztów pogrzebu i renty alimentacyjnej.

Ostatni segment obsługiwanych spraw w ramach obszaru szkód osobowych odnosi się do roszczeń z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie więzi rodzinnej osób bliskich najciężiej poszkodowanych.

Drugi obszar działań koncentruje się na dochodzeniu roszczeń za szkody na mieniu, w tym za szkody w pojazdach realizowane przede wszystkim w oparciu o cesje wierzytelności należne poszkodowanym. W tym segmencie działania Spółki odnoszą się zarówno do dochodzenia roszczeń należnych z tytułu szkody w pojeździe, jak i utraty jego wartości handlowej. W ramach tego obszaru Spółka obsługuje również sprawy obejmujące szkody na mieniu innym niż pojazdy, w tym z zakresu zużycia technicznego nieruchomości.

Nowym segmentem działań Spółki jest reprezentacja klientów, dochodzących roszczeń z tytułu zawarcia umów kredytowych denominowanych lub waloryzowanych do waluty obcej, zarówno w zakresie nadpłaconych rat, jak i ubezpieczenia niskiego wkładu.

3.1.2 Wolumen spraw

W całym roku 2017 w VOTUM S.A. zarejestrowano 23 064 sprawy, co stanowi spadek o 7,40% w porównaniu z rokiem 2016. Analizując sprzedaż w podstawowej grupie produktów, jaką są szkody osobowe można zauważyć, że w roku 2017 ilość spraw dotyczących obrażeń ciała uległa ograniczeniu o 46% w stosunku do roku 2016.

Na podstawie analizy portfela spraw szkód osobowych, w szczególności spraw w których u osoby poszkodowanej stwierdzono mniejsze obrażenia ciała bez trwałych następstw i większego uszczerbku na zdrowiu, Zarząd VOTUM S.A. podjął decyzję o wprowadzeniu zmiany do oferty sprzedażowej od sierpnia 2017 r. polegającej na odstąpieniu od przyjmowania do prowadzenia spraw o najniższym potencjale odszkodowawczym. Decyzja była podyktowana niską rentownością, która nie uzasadniała ponoszenia kosztów stałych prowadzenia projektu. Liczba tych spraw wyraźnie spadła od sierpnia 2017, kiedy to wdrożono zmiany w sprzedaży.

Szczegółowa analiza tego zjawiska wskazuje, że spadek ten ma jednak pozytywny aspekt – spadek dotyczył spraw o najniższej wartości i poziomie rentowności – z grupy 1 (roszczenia poniżej 10 tys. zł). Ich ilość w roku 2017 spadła w stosunku do roku 2016 o 61%. Do najważniejszych zmian należy również pięciokrotny wzrost spraw z grupy 4 (roszczenia powyżej 200 tys. zł) w roku 2017 w stosunku do roku 2016.

Należy odnotować, że w roku 2017 nastąpił znaczny wzrost spraw z grupy 3 (roszczenia od 50 do 200 tys. zł) i utrwała się tendencja do ich występowania na poziomie zbliżonym do grupy 1 (roszczenia poniżej 10 tys. zł). Obok zaprzestania prowadzenia spraw o najniższej wartości, przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w zmianie systemu prowizyjnego polegającej na obniżeniu prowizji w sprawach o niższej wartości i podniesienia jej dla spraw bardziej wartościowych, rozwijania programu współpracy z placówkami medycznymi i rozwijania sprzedaży w sieci wewnętrznej.

Sprzedaż w obszarze zdarzeń ze skutkiem śmiertelnym (art. 446 k.c.) ulega ograniczeniu w ostatnich latach o kilka procent rocznie jednakże w roku 2017 po raz pierwszy liczba spraw o najwyższej wartości (3 grupa) zrównała się ze sprawami rodzeństwa osób zmarłych (2 grupa). W roku 2018 struktura zaczyna kształtować się modelowo, tj. z przewagą osób z grupy o najwyższych roszczeniach. Tendencji tej sprzyja obok wspomnianej już zmiany struktury prowizji, także uatrakcyjnienie oferty dla klientów poprzez uelastycznienie polityki cenowej oraz wdrożenie Umowy Kompleksowej Opieki Odszkodowawczej przewidującej m.in. opiekę w sprawie karnej bez dodatkowych opłat.

Począwszy od 4 kwartału 2016 utrzymuje się tendencja wzrostu ilości zawieranych umów cesji wierzytelności i cesji powierniczych w zakresie szkód związanych z niedoszacowanymi rozliczeniami napraw pojazdów metoda kosztorysową, przy czym liczba cesji powierniczych utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

W sprawach niedoszacowanych kosztorysów wartość spraw utrzymuje się na stałym poziomie plasującym większość spraw w przedziale roszczeń do 10 tys. zł (grupa 1), jednakże powtarzalność i wysoka skuteczność skutkująca zasądzeniami kosztów procesu od strony przeciwnej w odróżnieniu od szkód osobowych dają wysoką rentowność już na tej grupie spraw.

Sprawy związane z dochodzeniem nadpłaconych rat kredytów z klauzulą indeksacyjną wprowadzono od początku roku 2017, po testach wprowadzając produkt od marca do wszystkich struktur prowizyjnych. Od tego okresu obserwowany jest dynamiczny wzrost sprzedaży.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w toku prowadzenia przez VOTUM S.A. pozostawały sprawy o wartości szacowanej na ponad 446 mln PLN, co stanowi wzrost o 4,85% stosunku do roku 2016. Łączna wartość wszystkich spraw w VOTUM S.A. na koniec 2017 roku, obejmująca również sprawy, w których jeszcze nie zgłoszono roszczeń, szacowana jest na ponad 699 mln PLN.

Jednocześnie konsekwentna polityka kierowania spraw odszkodowawczych na drogę postępowań sądowych sprawiła, że wartość tych spraw prowadzonych w Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych A. Łebek i Wspólnicy wzrosła o 2% w porównaniu z rokiem 2016 i na dzień 31 grudnia 2017 wyniosła ponad 443 mln PLN. Całkowita wartość spraw prowadzonych na koniec 2017 roku w Kancelarii Adwokatów i Radców A. Łebek i Wspólnicy, obejmująca również cesje wierzytelności, szacowana jest na ponad 457 mln PLN.

Łączna wartość portfela spraw VOTUM i Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych A. Łebek i Wspólnicy na dzień 31 grudnia 2017 roku to ponad 1 mld 156 mln PLN.

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI VOTUM S.A.
(wszystkie kwoty w tys. PLN, o ile nie podano inaczej)

Liczba i wartość spraw prowadzonych przez VOTUM S.A. i KAIRP A. Łebek i Wspólnicy sp. k. w latach 2017 i 2016 oraz zmiana procentowa

VOTUM S.A.	ROK 2017	ROK 2016	Zmiana %
Liczba zarejestrowanych spraw	23 064	24 908	-7,40%
Liczba spraw prowadzonych na dzień 31 grudnia	14 860	14 628	1,59%
Liczba spraw ze zgłoszonymi roszczeniami	9 091	10 097	-9,96%
łącznie wartość wszystkich spraw na dzień 31 grudnia w tym:	699 820 454	-	-
- wartość spraw, w których na dzień 31 grudnia zgłoszono roszczenia	446 931 716	426 274 013	4,85%
- wartość spraw, w których na dzień 31 grudnia nie zgłoszono roszczeń	252 888 738	-	-

KAIRP A. Łebek i Wspólnicy sp. k.	ROK 2017	ROK 2016	Zmiana %
Liczba zarejestrowanych spraw odszkodowawczych	3 118	3 547	-12,09%
łącznie liczba prowadzonych spraw na dzień 31 grudnia, w tym:	9 981	9 557	4,44%
- sprawy odszkodowawcze	7 671	8 149	-5,87%
- cesje wierzytelności	2 310	1 408	64,06%
łącznie wartość prowadzonych spraw na dzień 31 grudnia, w tym:	457 067 909	442 248 794	3,35%
- wartość spraw odszkodowawczych	443 215 158	434 009 447	2,12%
- cesje wierzytelności	13 852 751	8 239 347	68,13%

3.1.3. Rozszerzanie wachlarza usług

W roku 2017 VOTUM S.A. skupiła się na udoskonalaniu podstawowej oferowanej usługi oraz poszukiwaniu nowych produktów do zaoferowania potencjalnym klientom. Wśród szkód osobowych obok szkód powstałych w wyniku zdarzeń komunikacyjnych Spółka obsługuje poszkodowanych w wypadkach przy pracy i w rolnictwie. Silnie rozwijaną gałęzią działalności w ostatnim czasie jest kompleksowa obsługa szkód rzeczowych na zlecenie lub na podstawie odkupu praw od poszkodowanych oraz reprezentowanie klientów posiadających kredyty zaciągnięte we frankach szwajcarskich.

Dostrzegając problem blisko miliona osób zadłużonych we franku szwajcarskim VOTUM S.A. postanowiła wprowadzić na rynek nową usługę polegającą na dochodzeniu roszczeń z tytułu umów kredytowych waloryzowanych bądź denominowanych do waluty franka szwajcarskiego. Oferta sprzedażowa VOTUM S.A. spotkała się z dużym zainteresowaniem i w samym 2017 r. Spółka zawarła ponad 4 200 umów o dochodzenie roszczeń z umów bankowych, natomiast w kwietniu 2018 r. przekroczona została ilość 5 700 umów. Jak wynika z danych statystycznych wartość średniego roszczenia przypadającego na sprawę wynosi ponad 58 000 PLN (średnia z 2 598 spraw, w których oszacowano roszczenie) zaś łączna wartość portfela spraw przewyższa 330 mln PLN roszczeń. Nadto w roku 2017 VOTUM S.A. w celu ochrony interesów prawnych kredytobiorców złożyła do placówek bankowych ponad 3 000 reklamacji.

W roku 2017 VOTUM S.A. wdrożyła program doradztwa personalnego dla osób niepełnosprawnych pod nazwą „Pierwsze kroki”. Jego celem jest otoczenie kompleksową opieką osób, które w wyniku wypadku odniosły poważne obrażenia i zostały niepełnosprawne. W ramach programu Spółka oferuje wsparcie w powrocie do sprawności i życia społecznego oraz zawodowego, realizowane przez rehabilitację i dostosowanie przestrzeni wokół osoby poszkodowanej do jej możliwości, a także nabycie sprzętu ortopedycznego.

Nadto w roku 2017 w celu poprawy warunków oferty sprzedażowej Spółka wprowadziła do obrotu handlowego nową, ujednoliconą i kompleksową umowę o nazwie „Umowa Kompleksowej Opieki Odszkodowawczej”, w ramach której VOTUM S.A. gwarantuje Klientom m.in.: pokrycie wszelkich wynagrodzeń i kosztów związanych z dochodzeniem roszczeń w tym kosztów pełnomocnika w postępowaniu karnym, cywilnym sądowym i egzekucyjnym a także koszty opinii biegłego i rzeczoznawcy. Ponadto spółka gwarantuje pokrycie opłat skarbowych i sądowych związanych z wytoczeniem powództw a także pomoc w sfinansowaniu kosztów rehabilitacji.

3.1.4. Aktywne pozyskiwanie klientów

VOTUM S.A. aktywnie pozyskuje klientów, zarówno poprzez własną sieć przedstawicieli, jak i poprzez spółki zależne specjalizujące się w docieraniu do potencjalnych klientów za pomocą kanałów komunikowania się na odległość oraz z wykorzystaniem technik i metod badań socjologicznych.

Rok 2017 przyniósł dynamiczny rozwój profesjonalnej sieci sprzedaży opartej na bazie klientów i narzędziach dostarczanych przez spółkę oraz zmianę systemu prowizyjnego poprzez obniżenie prowizji w sprawach o niższej wartości.

Jednocześnie Spółka ograniczała wydatki marketingowe przeznaczane na udział w imprezach masowych, czy druk ulotek na rzecz partnerstwa ze spółką informatyczną umożliwiającą pozyskiwanie klientów przez Internet.

3.2. Rynek

Należy wskazać, że na rynku ubezpieczeń nadal występują nieprawidłowości w procesie likwidacji szkód, co potwierdza opublikowane w dniu 09.04.2018 r. sprawozdanie z działalności Rzecznika Finansowego za 2017 r. Jak wynika z raportu tej instytucji, do Rzecznika Finansowego w 2017 r. wpłynęło 14 356 wniosków zgłaszanych w indywidualnych sprawach z zakresu problematyki ubezpieczeń gospodarczych. W zakresie ubezpieczeń na życie (dział I) do Rzecznika skierowano łącznie 4859 wniosków (33,8%), natomiast z zakresu problematyki pozostałych ubezpieczeń osobowych oraz majątkowych (dział II) odnotowano łącznie 9462 (65,9%).

Tradycyjnie najwięcej wniosków dotyczyło ubezpieczeń komunikacyjnych, gdzie wnioskodawcy wskazywali na następujące nieprawidłowości ze strony zakładów ubezpieczeń: całkowitą odmowę uznania roszczenia o odszkodowanie lub świadczenie, odmowę uznania części roszczenia, opieszale prowadzenie postępowań likwidacyjnych, co prowadziło do nieterminowego zaspokajania roszczeń, utrudnienia w udostępnianiu akt szkody, brak wyczerpujących uzasadnień dla przyjmowanych przez zakłady ubezpieczeń stanowisk, zarówno, gdy dotyczyły one odmowy uznania roszczenia, jak i wysokości ustalonego odszkodowania lub świadczenia. W zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych zgłaszano również uwagi odnośnie sposobu likwidacji szkody, poprzez nieuprawnione kwalifikowanie jej, jako szkody całkowitej. W zakresie szkód na osobie najczęściej powoływano zarzuty dotyczące ustalania na zbyt niskim poziomie świadczeń odszkodowawczych, dochodzonych w ramach obowiązkowego ubezpieczenia OC sprawcy szkody – w tym mieszczą się zarówno zarzuty dotyczące zaniżenia procentu uszczerbku na zdrowiu, zbyt niskiej kwoty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zaniżenia bądź odmowy wypłaty stosownego odszkodowania w przypadku znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę przyznawanego najbliższym członkom rodziny. Poszkodowani oraz ich pełnomocnicy zgłaszali również wnioski dotyczące odmowy zakładów ubezpieczeń uznania w całości bądź w części kosztów poniesionych w związku z leczeniem i rehabilitacją, świadczonych poza systemem NFZ.

3.2.1 Zmiany w otoczeniu prawnym rozszerzające możliwości uzyskiwania przychodu

W dniu 21 kwietnia 2017r. Rzecznik Finansowy złożył do Sądu Najwyższego wniosek o podjęcie uchwały mającej na celu rozstrzygnięcie istniejących w orzecznictwie rozbieżności co do wykładni prawa w odniesieniu do zagadnienia zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wynikającą z naruszenia dobra osobistego osób najbliższych poszkodowanego, który doznał poważnego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na podstawie art. 448 Kodeksu cywilnego. Działania Rzecznika Finansowego były podyktowane dążeniem doprowadzenia do ujednolicenia orzecznictwa w zakresie ochrony dobra osobistego jakim jest prawo do życia w rodzinie, które może zostać zakłócone poprzez zerwanie więzi rodzinnej na skutek czynu niedozwolonego. W tym zakresie Spółka w roku 2017 zawarła umowy z osobami najbliższymi poszkodowanemu i dokonała w ich imieniu zgłoszenia roszczeń z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego w blisko 700 sprawach.

W dniu 27.03.2018 r. Sąd Najwyższy podjął uchwałę w przedmiocie roszczenia o zadośćuczynienie dla osób bliskich ciężko poszkodowanych, wskazując, że sąd może przyznać zadośćuczynienie za krzywdę w takim przypadku. Należy oczekiwać, że po opublikowaniu uzasadnienia do uchwały, zwiększy się wolumen spraw prowadzonych w tym zakresie przez VOTUM, a uzyskane świadczenia mogą wpłynąć na wzrost spodziewanego przychodu Spółki. Obecnie w procesach reprezentowanych jest 40 uprawnionych, a łączna kwota roszczeń na dzień publikacji sprawozdania wynosi 2 985 000 zł.

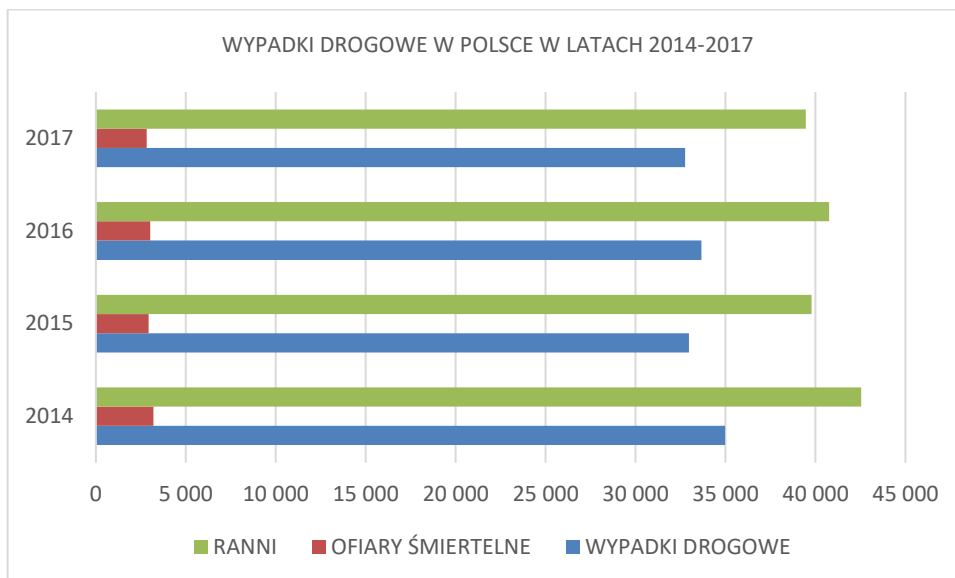
3.2.2 Statystyka

Wypadki komunikacyjne

Rok 2017 to powrót do występującej od 2011, a przerwanej w roku 2016, tendencji zmniejszania się liczby zdarzeń drogowych. Zmalała zarówno ilość wypadków, rannych jak i zabitych w stosunku do roku 2016.

W wyniku wypadków drogowych w roku 2017 śmierć poniosło 2 831 osób (-6,4% w stosunku do 2016), a 39 466 osób zostało rannych (-3,2% w porównaniu do roku 2016). Ilość wszystkich zdarzeń drogowych zmalała o 2,7%.

Spółka prognozuje, że wskazana tendencja nie powinna wpłynąć znacząco na obniżenie wolumenu spraw obsługiwanych, mając na uwadze jej udział w grupie tych zdarzeń. Na podstawie analizy portfela spraw osobowych Emitenta zauważyć można pięciokrotny wzrost spraw z grupy 4 (roszczenia powyżej 200 tys. zł) w roku 2017 w stosunku do roku 2016 oraz znaczny wzrost spraw z grupy 3 (roszczenia od 50 do 200 tys. zł). Spółka, poprzez wdrożenie programu dla osób najbardziej poszkodowanych, oczekuje zwiększenia ich udziału w wolumenie spraw.



Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/ruch-drogowy/76562,Wypadki-drogowe-raporty-roczne.html>

Kolizje drogowe

W 2017 roku odnotowano 436 469 kolizji drogowych - w porównaniu do 2016 roku, w którym zgłoszono 406 622 kolizje, liczba ta zwiększyła się o 29 847 (+7,3%).

Tym samym ilość szkód w pojazdach powstałych w wyniku kolizji nie zmniejszyła się.

W roku 2015 weszły w życie wytyczne KNF dotyczące likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych, w których KNF wskazuje sposób wyliczania kosztów naprawy pojazdów. Wprowadzenie wytycznych KNF co do sposobu naliczania odszkodowania, na podstawie kosztorysu opracowanego przez ubezpieczyciela OC nie powinno pozostawiać ubezpieczycielom jakiegokolwiek wątpliwości. Zaobserwować można jednak, że zaniżenie wysokości odszkodowania wypłaconego na podstawie kosztorysu wykonanego przez ubezpieczyciela sprawcy szkody jest na takim samym poziomie jak przed wprowadzeniem w życie wytycznych KNF.

W listopadzie 2017 r. pracownicy Biura Ekspertyz Procesowych sp. z o. o., spółki zależnej od VOTUM S.A., wykonali analizę dotyczącą zaniżania odszkodowania w rozliczeniu kosztorysowym. Analizę przeprowadzono w zakresie szkód „naprawialnych”. Analiza wskazuje jednoznacznie, że ubezpieczyciele OC nie uwzględniają wytycznych KNF przy kosztorysowym naliczaniu odszkodowania za szkodę w pojeździe.

Biorąc pod uwagę postępowanie ubezpieczycieli OC przy kosztorysowym ustalaniu wysokości odszkodowania VOTUM S.A. dostrzega bardzo duży potencjał w segmencie szkód rzeczowych.

KRUS – wypadki w rolnictwie

W 2017 roku w rolnictwie miało miejsce 18 161 wypadków (o 5% mniej niż w roku 2016), w wyniku których śmierć poniosło 69 osób (o 16,9% mniej niż w 2016 roku).

Wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym w 2017 roku wyniósł 10,2 wypadków na 1 000 ubezpieczonych i był o 0,1 wyższy niż w roku 2016.

Wypadki przy pracy

Według wstępnych danych GUS w 2017 r. liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy wyniosła ogółem 88 330 osób i była o 0,5% większa niż w ub. roku. Zmalała natomiast liczba poszkodowanych przypadająca na 1000 osób pracujących (tzw. wskaźnik wypadkowości) z 7,07 w 2016 r. do 6,84 w 2017 r.

Pośród 88 330 poszkodowanych ogółem, 87 400 osób uległo wypadkom przy pracy ze skutkiem lekkim (o 0,2 % więcej niż w 2016 r.), 661 osób – wypadkom z ciężkimi obrażeniami ciała (analogicznie o 42,5 % więcej), wypadkom śmiertelnym – 269 osób (tj. o 12,6 % więcej niż ub. roku).

Wysokość wypłaconych odszkodowań

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z obowiązkowego OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w roku 2017 wypłacono łącznie 8,36 mld PLN, co w porównaniu z poprzednim rokiem daje wzrost łącznej kwoty wypłaconych świadczeń w tej grupie o 6,6% (7,84 mld PLN w 2016 roku).

3.3. Istotne czynniki ryzyka

3.3.1 Ryzyko niepowodzenia strategii Emitenta

Emitent w strategii swojego rozwoju przewiduje m.in. dalsze umacnianie pozycji rynkowej w branży doradztwa odszkodowawczego, rozwój spółek zależnych prowadzących działalność doradztwa odszkodowawczego na terenie Czech, Słowacji i Ukrainy, a także rozwój spółek zależnych będących kanałem pozyskania nowych klientów. Dodatkowo w Grupie kapitałowej Emitenta rozwijana jest działalność specjalistycznej placówki świadczącej usługi rehabilitacyjne.

Realizacja założeń strategii rozwoju Emitenta uzależniona jest od zdolności Spółki do adaptacji do zmiennych warunków panujących w branżach, w ramach których Spółka i podmioty od niej zależne prowadzą działalność. Do najważniejszych czynników ryzyka wpływających na branżę doradztwa odszkodowawczego jest zmniejszanie się liczby wypadków drogowych. Reakcją Grupy na to ryzyko jest dywersyfikacja kanałów dystrybucji oraz działalności na wypadki przy pracy, w rolnictwie i w mieniu oraz rozwój produktu związanego z dochodzeniem roszczeń wynikających z kredytów walutowych. Istnieje zatem ryzyko nieosiągnięcia części lub wszystkich założonych celów strategicznych w związku ze złą oceną otoczenia bądź nieumiejętnego dostosowania się do zmiennych warunków, co może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansowo-majątkową oraz na wyniki Emitenta.

W celu ograniczenia niniejszego ryzyka Zarząd podejmuje działania w kierunku dywersyfikacji ofert oraz na bieżąco analizuje czynniki mogące mieć potencjalnie niekorzystny wpływ na działalność i wyniki Spółki, a w razie potrzeby podejmuje niezbędne decyzje i działania.

W celu zminimalizowania ryzyka istotnego obniżenia poziomu sprzedaży Emitent dywersyfikuje kanały sprzedaży umożliwiając zawieranie umów przez Internet oraz wspiera działania profesjonalnej Sieci Sprzedaży VOTUM.

Aby ograniczyć ryzyko obniżenia rentowności spółka wprowadza procesy automatyzacji.

3.3.2 Ryzyko obniżenia wypłat w postępowaniach przedsądowych

Działalność Emitenta opiera się o świadczenie usług w ramach podmiotu doradztwa odszkodowawczego, która zapewnia profesjonalne przedstawicielstwo osób poszkodowanych przy egzekwowaniu odszkodowania od ubezpieczyciela. Występowanie na rynku doradców odszkodowawczych związane jest m.in. z brakiem zaufania osób poszkodowanych do wycen ubezpieczycieli, którzy są jednocześnie oceniającym szkodę i płatnikiem odszkodowania. W przypadku zmian tendencji rynkowych polegających na polityce ograniczania wysokości świadczeń wypłacanych przez ubezpieczycieli działalność podmiotów doradztwa odszkodowawczego może być narażona na obniżenie przychodów.

Emitent minimalizuje to ryzyko poprzez zwiększanie zaangażowania kapitałowego w Kancelarię Adwokatów i Radców Prawnych A. Łebek i Wspólnicy sp. k. Coraz powszechniejsze kierowanie spraw na drogę postępowania sądowego skutecznie przeciwdziała negatywnym następstwom polityki realizowanej przez ubezpieczycieli.

3.3.3 Ryzyko związane z obniżeniem wartości marży Emitenta

Spółka analizuje prace dotyczące ewentualnej standaryzacji zadośćuczynień za śmierć, prognozując, że w przypadku ich wdrożenia do polskiego systemu prawnego zmianie mogą ulec zasady wypłaty świadczeń w postępowaniach likwidacyjnych prowadzonych przez zakłady ubezpieczeń. Należy oczekiwać, że wdrożenie określonych kwot należnych konkretnym grupom uprawnionych, spowoduje, że marża Emitenta może ulec zmniejszeniu w tych obszarach. Spółka podjęła działania zmierzające do zniwelowania ewentualnych skutków tych rozwiązań, poprzez wprowadzenie do oferty zapewnienia w ramach umowy z klientem pokrycia kosztów reprezentacji w karnym postępowaniu przygotowawczym, a także pokrycia kosztów pełnomocnika w sądowym postępowaniu cywilnym. Należy oczekiwać, że zapewnienie kompleksowej oferty spowoduje utrzymanie atrakcyjności oferty Emitenta, także w przypadku określenia kwot świadczeń wypłacanych w przypadku śmierci osoby bliskiej tak z uwagi na zakres świadczonych usług, jak i możliwość dochodzenia wyższych roszczeń na drodze postępowania sądowego, w ramach gwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu.

Emitent wskazuje także, że rynek doradztwa odszkodowawczego jako wysokokonkurencyjny może również wymuszać na Spółce kształtowanie ceny na poziomie umożliwiającym pozyskanie klienta. W ocenie Spółki, podjęte dotąd działania, polegające na wdrożeniu atrakcyjnej oferty dedykowanej zarówno osobom poszkodowanym (Program „Pierwsze kroki”), jak i uprawnionym poprzez zapewnienie bezpłatnej reprezentacji w postępowaniu karnym przygotowawczym, cywilnym postępowaniu sądowym, w tym w zakresie poniesienia kosztów sądowych oraz zapewnienie dodatkowej weryfikacji sprawy przez ekspertów z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych czy też prefinansowanie specjalistycznej rehabilitacji pozwoli na zachowanie marży na dotychczasowym poziomie.

Innym z ryzyk dostrzeganych w tym obszarze przez Emitenta są występujące na rynku presje płacowe wymuszające konieczność zapewnienia wynagrodzeń pracowników i współpracowników na konkurencyjnym w stosunku do innych podmiotów poziomie. W tym celu Spółka, dywersyfikując ryzyko związane ze wzrostem obciążeń wynikających z wymienionych działań, wdraża

działania zmierzające do automatyzacji procesów i ograniczenia wpływu czynnika ludzkiego na dominującą część działalności Emitenta.

Równolegle Emitent rozwija także obszar obsługi spraw bankowych, ograniczając w ten sposób ryzyko regulacyjne związane z ewentualnym wprowadzeniem ceny maksymalnej, czy też standaryzacją zadośćuczynień. Działalność Spółki w tym obszarze ogranicza także ryzyka związane z obniżeniem marży związanej z działalnością podmiotów konkurencyjnych, dzięki czemu Emitent może działać w warunkach stabilizacji rynkowej.

3.3.4 Ryzyko związane z działaniami nieuczciwej konkurencji

Przychody ze sprzedaży VOTUM S.A. generowane są za pomocą rozbudowanej struktury wykwalifikowanych przedstawicieli regionalnych. Większość podmiotów konkurencyjnych, w tym największe z nich, zorganizowały struktury sprzedaży w analogiczny jak Spółka sposób. W przypadku stosowania przez przedstawicieli podmiotów działających w branży Emitenta czynów nieuczciwej konkurencji, VOTUM S.A. może utracić zaufanie potencjalnych klientów jak i klientów, z którymi Spółka posiada już zawarte umowy. Działania takie mogą przejawiać się przenoszeniem fałszywych twierdzeń o Emitencie w kontaktach z klientami, wykorzystaniu do tego celu forów internetowych, a nawet inspirowanie, czy sponsorowanie nieprzychylnych Emitentowi publikacji w prasie, radio, telewizji i Internecie.

Spółka, w związku z zaobserwowaniem tego rodzaju działań w przeszłości oraz zagrożeniami w przyszłości, prowadzi aktywną działalność medialną, polegającą na promowaniu jakości swoich usług poprzez zamieszczanie opinii eksperckich do wypadków komentowanych w środkach masowego przekazu, publikacje branżowe oraz podejmowanie kroków prawnych w przypadku nierzetelnych informacji naruszających dobrą Emitenta. Spółka wyodrębniła także stanowisko dedykowane takim przypadkom, do którego przypisano zadania związane z analizą potencjalnych zagrożeń w tym obszarze oraz podejmowanie działań zmierzających do obrony interesów spółki w przypadku zaistnienia niepożądanych zjawisk związanych z nieuczciwą konkurencją.

3.3.5 Ryzyko związane z narastającą konkurencją

W związku z brakiem ograniczeń prawnych prowadzenia tego rodzaju działalności, istnieje ryzyko narastającej konkurencji prowadzącej działalność analogiczną do VOTUM S.A.. Obecnie, według szacunkowych danych, działa ponad kilkadziesiąt firm konkurencyjnych wobec Emitenta.

Emitent, aby zminimalizować przedmiotowe ryzyko, koncentruje się na podnoszeniu jakości oferowanych usług w celu konkurowania przede wszystkim jakością ich świadczenia. Spółka zapewnia to poprzez utrzymanie zatrudnienia wysoko wykwalifikowanej kadry prowadzącej postępowania odszkodowawcze, usprawnianie procedur wewnętrznych (m.in. poprzez wprowadzenie dedykowanego systemu informatycznego) oraz wdrażanie elektronicznego obiegu dokumentacji pomiędzy Spółką a zakładami ubezpieczeń. Działania te mają na celu skrócenie czasu uzyskiwania świadczeń na rzecz klienta. Ponadto Emitent rozwija usługi komplementarne do tych świadczonych przez siebie, aby zapewnić korzyści płynące z efektu synergii i dywersyfikacji działalności.

Spółka uruchamia również kanał sprzedaży direct mający na celu zapewnienie większej dostępności usług.

Ponadto wdrażane są rozwiązania informatyczne umożliwiające klientowi dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonej w jego imieniu sprawy.

3.3.6. Ryzyko utraty kadry menedżerskiej i/lub kluczowych pracowników

Działalność VOTUM S.A. oraz jej perspektywy rozwoju są w dużej mierze oparte na wiedzy merytorycznej i doświadczeniu osób zarządzających oraz kluczowych pracowników. Dodatkowo działania podmiotów konkurencyjnych mogą być przyczyną odejścia kluczowych pracowników i/lub utrudnić proces rekrutacji. Utrata osób z kadry zarządzającej lub kluczowych pracowników może w sposób przejściowy wpłynąć na realizację usług i mieć tym samym negatywny wpływ na sytuację finansową i wyniki Spółki.

Emitent kładzie szczególny nacisk na zaimplementowanie systemów motywacyjnych, które będą minimalizować przedmiotowe ryzyko. Jednym z elementów wskazanej strategii było umożliwienie nabycia przez kluczową kadrę menedżerską pakietów akcji Spółki w ramach tzw. opcji menedżerskich, polegających na udzieleniu wybranej grupie menedżerów pożyczek celowych, co wpłynęło na wzmocnienie przez tę grupę identyfikacji z firmą Emitenta.

Elementem minimalizowania ryzyka jest również automatyzacja prac w niektórych obszarach działalności i wprowadzanie narzędzi analizy zarządczej.

3.3.7. Ryzyko przejścia przez ubezpieczycieli części usług świadczonych przez VOTUM S.A.

Zgodnie z zapowiedziami istnieje ryzyko wprowadzenia przez ubezpieczycieli działań marginalizujących potrzebę występowania pełnomocnika pomiędzy klientem a zakładem ubezpieczeń. Zastosowanie przez towarzystwa ubezpieczeniowe odpowiednich narzędzi sprzedaży związanej może ograniczyć możliwość dotarcia Spółki do potencjalnych klientów, co obniżyłoby poziom sprzedaży, a tym samym przychody Spółki.

Emitent, wypracowując najwyższe standardy obsługi i jakości świadczonych usług, minimalizuje przedmiotowe ryzyko, skupiając się jednocześnie na działaniach edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społecznej co do przysługujących im świadczeń oraz prawa wyboru podmiotu świadczącego usługi dochodzenia roszczeń. Ponadto spółka poszerza pakiet oferowanych klientom usług m.in. poprzez prefinansowanie na rzecz klienta kosztów obsługi karnej, czy program „Pierwsze kroki”.

3.3.8. Ryzyko związane z otoczeniem prawnym, w którym działa VOTUM S.A.

3.3.8.1. Ryzyko związane z wysokością zadośćuczynień za utratę najbliższego członka rodziny

Innym zagadnieniem, które potencjalnie może mieć wpływ na działalność Emitenta są propozycje uregulowania wypłat z tytułu zadośćuczynień poprzez wprowadzenie ich standaryzacji, tj. ustalenie kwot należnych określonym grupom uprawnionych w przypadku utraty najbliższego członka rodziny.

Prace prowadzone nad standaryzacją zadośćuczynień w ramach Forum Zadośćuczynień przy Komisji Nadzoru Finansowego wykazały znaczne rozbieżności pomiędzy wysokością kwot wypłacanych przez ubezpieczycieli na etapie postępowań likwidacyjnych i zasądzanych przez sądy. Tym samym spółka ocenia, że ewentualne wprowadzenie określonej wysokości zadośćuczynień w przyszłości może się przełożyć na wzrost wysokości wypłat w sprawach ze skutkiem śmiertelnym na etapie przedsądowym. Nie można jednak wykluczyć, że finalnie kwoty ustalone w ramach standaryzacji będą niższe od świadczeń przyznawanych obecnie w postępowaniu likwidacyjnym. Jednocześnie w ocenie spółki nie można wykluczyć, że przyjęcie kwot zadośćuczynień na jednolitym dla określonych grup uprawnionych poziomie może spowodować ograniczenie popytu na usługi świadczone przez spółkę w tym obszarze. W celu ograniczenia wskazanego ryzyka, spółka wprowadziła do swojej oferty zapewnienie reprezentacji w postępowaniach karnych czy sądowych postępowaniach cywilnych bez konieczności ponoszenia kosztów pełnomocnika przez klienta. Istotnym elementem usługi świadczonej w tym segmencie przez spółkę jest również wsparcie w procesie kompletowania dokumentacji niezbędnej do wykazania istnienia i zakresu odpowiedzialności, jak i wysokości wszystkich należnych uprawnionym świadczeń.

Kwestie związane ze standaryzacją zadośćuczynień oraz regulacją działalności kancelarii odszkodowawczych były także przedmiotem seminarium zorganizowanego przez Polską Izbę Ubezpieczeń i senacką Komisję Budżetu i Finansów Publicznych. W toku dyskusji przedstawiono kilka propozycji regulacji branży doradztwa odszkodowawczego, wskazując na potrzebę wprowadzenia tzw. rozwiązań punktowych odnoszących się do wybranych aspektów działalności kancelarii odszkodowawczych. Wśród nich pojawiła się propozycja wprowadzenia ceny maksymalnej, obowiązkowego ubezpieczenia OC dla tych podmiotów, czy też realizacji świadczeń na rachunki poszkodowanych. W odniesieniu do tych propozycji Izba gospodarcza, której Spółka jest członkiem – założycielem przedstawiła stanowisko krytyczne, wskazując także na niezgodność wybranych rozwiązań z prawem unijnym i ustawą zasadniczą. Przedłożono również opinię prawną, zgodnie z którą nakładanie na doradców odszkodowawczych limitów w zakresie wysokości wynagrodzenia czy obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia stanowiłyby nieproporcjonalne ograniczenie konstytucyjnej wolności wykonywania zawodu oraz wolności działalności gospodarczej. Spółka – poprzez członkostwo w Polskiej Izbie Doradców i Pośredników Odszkodowawczych czynnie uczestniczy w dyskusji i pracach mogących mieć wpływ na jej działalność, prezentując stanowisko w obszarze pojawiających się rozwiązań prawnych.

3.3.8.2 Ryzyko związane z regulacją działalności doradców odszkodowawczych

Podstawowa działalność Emitenta nie jest ujęta w ramy prawne szczegółowo określające zasady wykonywania zawodu i wymogi kwalifikacyjne. Ze względu na dynamiczny rozwój branży pośrednictwa odszkodowawczego pojawiają się propozycje rozwiązań legislacyjnych mających na celu reglamentację wskazanej działalności gospodarczej. W przypadku wprowadzenia wymogów kwalifikacyjnych istnieje ryzyko, iż pracownicy Emitenta nie nabędą wymaganych uprawnień. Emitent minimalizuje zagrożenia dla płynności funkcjonowania w razie ziszczenia się przedmiotowego ryzyka poprzez zatrudnienie wysoko wyspecjalizowanej kadry gotowej do poddania się weryfikacji zawodowej, jak również poprzez systematyczne organizowanie szkoleń. W ramach Rady Rozwoju Rynku Finansowego odbyły się prace dotyczące projektu założeń do ustawy o doradztwie odszkodowawczym. Propozycje przedstawione przez Rzecznika obejmowały m.in. objęcie doradców odszkodowawczych obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, powołanie samorządu zawodowego czy wprowadzenie obowiązku zdania egzaminu dla kandydatów na doradców odszkodowawczych. Finalnie, projekt przedstawiony przez Rzecznika Finansowego nie spotkał się z jednomyślnym poparciem uczestników prac w ramach Rady Rozwoju Rynku Finansowego, a tym samym na obecnym etapie trudno prognozować skutki ewentualnej regulacji w tym zakresie.

3.3.9. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako możliwość niewywiązania się z zobowiązań przez dłużników Emitenta, który rozpoznaje ryzyko kredytowe głównie w dwóch obszarach związanych z:

- należnościami od odbiorców, w tym pożyczki,
- środkami pieniężnymi i lokatami bankowymi

Należności od odbiorców, w tym pożyczki

Nieodłącznym elementem procesu zarządzania ryzykiem kredytowym realizowanego w Spółce jest bieżący monitoring stanu należności oraz wewnętrzny system raportowania. W celu zabezpieczenia należności stosowane są różne formy zabezpieczeń (weksle) oraz podejmowane działania windykacyjne w ramach własnego działu windykacji oraz kancelarii prawnej. Wysokość udzielanych przedpłaty na sfinansowanie turnusów rehabilitacyjnych dla klientów oraz koszty pokrywane za klienta w sprawach sądowych są na bieżąco monitorowane, a zaangażowanie Emitenta utrzymuje się na bezpiecznym poziomie. Zarówno przedpłaty jak i koszty sądowe pokrywane za klienta podlegają rozliczeniu z kwot uzyskanych przez Emitenta odszkodowań. Na należności (w tym pożyczki), których zapłata jest wątpliwa Emitent na bieżąco tworzy odpisy aktualizujące, które obciążają wyniki finansowe lat w których zostały utworzone.

Środki pieniężne i lokaty bankowe

Spółka alokowała jedynie wolne środki pieniężne zgodnie z wymogami zachowania płynności finansowej i ograniczonego ryzyka oraz w celu ochrony kapitału i maksymalizacji przychodów odsetkowych.

Ryzyko kredytowe Emitent rozpoznaje również w związku z zaciągniętymi kredytami bankowymi zabezpieczonymi m.in. hipoteką na nieruchomości. W tym przypadku istnieje ryzyko obniżenia jej wartości co może pociągać za sobą konieczność ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń. Spółka aby uchronić się przed utratą wartości obiektu, ubezpiecza go od wszystkich dających się przewidzieć czynników.

3.3.10 Ryzyko wycieku danych osobowych i cyberataku

W związku z prowadzoną działalnością VOTUM S.A. przetwarza dane osobowe swoich klientów, w tym także tzw. dane wrażliwe.

Ewentualny wyciek danych osobowych może wynikać z błędu ludzkiego, niepoprawnego zabezpieczenia systemu informatycznego lub ataku cybernetycznego. By zminimalizować ryzyko, Spółka posiada wdrożoną politykę bezpieczeństwa informacji oraz instrukcję zarządzania systemem informatycznym, w skład których wchodzi procedura związane z prawidłowym przetwarzaniem danych osobowych.

Jednocześnie pracownicy oraz współpracownicy Emitenta mają ograniczony dostęp do danych, by potencjalny wyciek miał jak najmniejszy zakres. Co ważne, komunikacja w systemach informatycznych wykorzystuje tylko szyfrowane połączenia, a w większości systemów logowanie użytkowników odbywa się dwuetapowo.

Poza tym na komputerach uruchomione są zapory sieciowe, które blokują niepożądany ruch w sieci i chronią komputery lokalnie. Całość sieci dodatkowo jest zabezpieczona globalną zaporą sieciową.

W związku z systematycznym zwiększaniem ryzyka cyberataków i utraty lub wycieku danych, Spółka podejmuje działania mające na celu zminimalizowanie ryzyka takich zdarzeń.

Elementami wskazanych działań są m.in.: szkolenia pracowników i współpracowników, ograniczanie dostępu do stron internetowych mogących zawierać niebezpieczne treści oraz wdrożenie systemów kopii zapasowych serwerów.

W celu zapewnienia bezpiecznej pracy zdalnej został wdrożony system wirtualnych desktopów. Firmowa poczta e-mail została przeniesiona na nowocześniejsze rozwiązanie, z którym zintegrowano zaawansowane systemy antyspamowe i antywirusowe, oraz system kopii zapasowych i archiwizacji poczty.

3.3.11 Ryzyko wystąpienia odpowiedzialności względem klientów

Działalność rehabilitacyjna i prawnicza związana jest z ryzykiem wystąpienia błędów w sztuce, a co za tym idzie utraty zaufania potencjalnych klientów, a także konsekwencji finansowych w postaci odszkodowań.

Spółki minimalizują przedmiotowe ryzyko poprzez zatrudnienie kadry o dużej wiedzy i doświadczeniu, gwarantującej najwyższą jakość świadczonych usług. Spółki zawierają także stosowne ubezpieczenia OC na wypadek konieczności wypłat odszkodowań za błędy w sztuce.

3.3.12 Ryzyko kursu walutowego

Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostki z grupy sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny. Grupa sporadycznie zawiera transakcje, które mogą być narażone na ryzyko walutowe. Głównie są to transakcje zawierane z podmiotami należącymi do Grupy Kapitałowej, więc ryzyko walutowe w takich przypadkach jest niskie. Przychody osiągane przez spółki zależne w walucie innej niż funkcjonalnej niniejszego sprawozdania stanowią 7% przychodów Grupy Kapitałowej. Natomiast koszty operacyjne poniesione w walutach obcych (przez spółki zagraniczne) również stanowią około 7% kosztów Grupy. Zarząd Grupy określa jako niskie ryzyko walutowe, bowiem w przypadku spadku wartości waluty np. 10% wpływ na wynik wahałby się około 1%.

3.4. Najważniejsze zdarzenia w okresie od 1 stycznia 2017 roku do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania

3.4.1 Zakup udziałów w spółce VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o.

W dniu 4 stycznia 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowę nabycia 9% udziałów w spółce VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie za cenę 45 000 PLN od osoby fizycznej. Wartość nominalna udziałów wynosi 1080 UAH (161,46 PLN). W efekcie niniejszej transakcji VOTUM S.A. zwiększyła swój udział w VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o. z 90% do 99% udziałów, w związku z weryfikacją zaangażowania w spółki zależne od VOTUM S.A. Spółka, w trakcie roku sprawozdawczego, zmieniła nazwę na KANCELARIA PRAWNA VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o.

3.4.2 Rezygnacja Członka Zarządu z pełnienia funkcji

W dniu 23 stycznia 2017 roku Członek Zarządu Pan Mirosław Greber złożył zawiadomienie o rezygnacji z pełnienia funkcji Członka Zarządu VOTUM S.A., ze skutkiem na dzień 23 stycznia 2017 roku.

3.4.3 Sprzedaż udziałów Ukraińsko-Polskie Centrum Rehabilitacji

W dniu 20 stycznia 2017 roku Zarząd Polskiego Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej VOTUM S.A., spółki zależnej od VOTUM S.A., podpisał umowę sprzedaży 75% udziałów w Spółce Ukraińsko-Polskie Centrum Rehabilitacji VOTUM sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie za cenę 3750 UAH (560,63 PLN) z Centrum Medycznej Oświaty sp. z o.o. (Lwów), który jest podmiotem powiązanym poprzez kluczowe kierownictwo. W efekcie niniejszej transakcji Grupa Kapitałowa zanotowała w 2017r. zysk na transakcji w kwocie 113 tys. PLN.

3.4.4 Zakup akcji w spółce VOTUM Connect S.A.

W dniu 31 stycznia 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowę nabycia, pod warunkiem uzyskania wymaganych zgód korporacyjnych, 30% akcji w Spółce VOTUM Connect S.A. z siedzibą w Kamieniu za cenę 70 000 PLN od osoby fizycznej. Wartość nominalna akcji wynosi 30 000 PLN. W efekcie niniejszej transakcji VOTUM S.A. zwiększyła swój udział w VOTUM Connect S.A. z 60% do 90% akcji w związku z weryfikacją zaangażowania w spółki zależne od VOTUM S.A. W dniu 24 lutego 2017 r. Rada Nadzorcza VOTUM Connect S.A. wyraziła zgodę na zawarcie wyżej wymienionej transakcji, tym samym umowa została zrealizowana.

3.4.5 Rezygnacja Prezesa Zarządu z pełnienia funkcji

W dniu 28 marca 2017 roku Prezes Zarządu Pan Dariusz Czyż złożył zawiadomienie o rezygnacji z pełnienia funkcji Prezesa Zarządu VOTUM S.A., ze skutkiem na dzień 29 marca 2017 roku.

3.4.6 Zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy VOTUM S.A.

Uchwałą z dnia 28 marca 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. postanowił zwołać Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Zostało ono zaplanowane na dzień 24 kwietnia 2017 roku. Dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu przypadł na 8 kwietnia 2017 roku. Porządek obrad obejmował podjęcie uchwały o wyborze Pana Dariusza Czyża w skład Rady Nadzorczej V kadencji oraz rekomendację dla Rady Nadzorczej w sprawie powierzenia Panu Dariuszowi Czyżowi funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej

Ogłoszenie o zwołaniu, formularz głosowania przez pełnomocnika oraz projekty uchwał dostępne są na stronie internetowej www.ri.VOTUM-sa.pl w zakładce Walne Zgromadzenia.

3.4.7 Sprzedaż udziałów Protecta sp. z o.o.

W dniu 31 marca 2017 roku Zarząd VOTUM S.A., podpisał umowę sprzedaży 36% udziałów w Spółce Protecta sp. z o.o. z siedzibą we Włocławku na rzecz DSA Investment S.A. Spółka zbyła 720 udziałów za cenę 175 zł za 1 za udział.

3.4.8 Powołanie Prezesa oraz Wiceprezesa Zarządu Spółki

Rada Nadzorcza Emitenta na posiedzeniu w dniu 4 kwietnia 2017 roku podjęła uchwałę w sprawie powierzenia funkcji Prezesa Zarządu bieżącej kadencji dotychczasowemu Wiceprezesowi Spółki – Panu Bartłomiejowi Krupie, oraz uchwałę w sprawie powierzenia funkcji Wiceprezesa Zarządu bieżącej kadencji dotychczasowemu Członkowi Zarządu – Pani Elżbiecie Kupiec.

3.4.9 Zakup udziałów w Spółce Centrum Medycznej Oświaty sp. z o.o.

W dniu 4 kwietnia 2017 roku Zarząd VOTUM S.A., po uzyskaniu wymaganych zgód korporacyjnych, podpisał umowę nabycia 55% udziałów w Spółce Centrum Medycznej Oświaty sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie za cenę 140 000 PLN od osoby fizycznej. Wartość nominalna udziałów 228 250 UAH.

3.4.10 Zawarcie umowy o kredyt obrotowy

W dniu 19 kwietnia 2017 roku Spółka zawarła z ING Bank Śląski S.A. z siedzibą w Katowicach umowę o kredyt obrotowy na kwotę 6 000 000 PLN (sześć milionów złotych) w celu sfinansowania planów rozwojowych Spółki. Oprocentowanie kredytu oparte jest o stawkę WIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych powiększone o marżę Banku w wysokości 1,8%. Kredyt został udzielony na okres do dnia 31.03.2020 roku. Pozostałe zapisy umowy nie odbiegają od standardowych zapisów stosowanych dla tego typu umów. Jako zabezpieczenie kredytu zostały przyjęte:

- hipoteka umowna na prawie użytkowania wieczystego wraz z prawem własności budynku należącego do Spółki.
- cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości wskazanej w ustępie poprzedzającym,
- oświadczenie Spółki o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego, dotyczący obowiązku zapłaty sumy pieniężnej do wysokości 9 000 0000 zł.

3.4.11 Powołanie Członka Rady Nadzorczej

W dniu 24 kwietnia 2017 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki VOTUM S.A. Podjęło ono uchwałę o wyborze Pana Dariusza Czyży w skład Rady Nadzorczej V kadencji, oraz rekomendacji dla Rady Nadzorczej w sprawie powierzenia Panu Dariuszowi Czyżowi funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.

3.4.12 Powierzenie Panu Dariuszowi Czyżowi funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej

W dniu 27 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o odwołaniu Pana Andrzeja Łebka z funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej i powierzeniu tej funkcji, zgodnie z rekomendacją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 24 kwietnia 2017 roku, Panu Dariuszowi Czyżowi. Dotychczasowy Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej – Pan Andrzej Łebek pozostaje na stanowisku Członka Rady Nadzorczej.

3.4.13 Zakup akcji w spółce Multizakupy S.A.

W dniu 12 maja 2017 r. VOTUM S.A. nabyło 100% akcji w spółce Multizakupy S.A. z siedzibą we Wrocławiu za cenę 10.000 PLN od spółki DSA Financial Group S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Wartość aktywów netto na ostatni dzień bilansowy wyniosła 15 tys. PLN. Spółka zmieniła nazwę na AutoVOTUM S.A.

3.4.14 Rekomendacja Zarządu w sprawie podziału zysku za rok 2016

W dniu 16 maja 2017 roku Zarząd Spółki ogłosił rekomendację dotyczącą podziału zysku wypracowanego przez Spółkę w roku 2016. Zarząd zaproponował następujący podział:

- kwotę 32 721,09 PLN (słownie: trzydzieści dwa tysiące siedemset dwadzieścia jeden złotych 09/100) z przeznaczeniem na odpis na kapitał zapasowy;
- kwotę 8 040 000 zł (słownie: osiem milionów czterdzieści tysięcy złotych) z przeznaczeniem na dywidendę dla akcjonariuszy. Dywidenda przypadająca na 1 akcję wyniesie 67 groszy i zostanie wypłacona w dwóch transzach.

Dzień dywidendy – 10 lipca 2017 r.

Dzień wypłaty I transzy dywidendy w wysokości 33 groszy na 1 akcję (tj. 49% należnej dywidendy) – 25 lipca 2017 r.

Dzień wypłaty II transzy dywidendy w wysokości 34 groszy na 1 akcję (tj. 51% należnej dywidendy) – 25 października 2017 r.

3.4.15 Opinia Rady Nadzorczej odnośnie rekomendacji Zarządu w sprawie podziału zysku za rok 2016

W dniu 23 maja 2017 roku Rada Nadzorcza VOTUM S.A. dokonała pozytywnej oceny uchwały Zarządu z dnia 16 maja 2017 roku w przedmiocie rekomendacji Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki sposobu podziału zysku netto osiągniętego w roku obrotowym 2016.

3.4.16 Zwołanie Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy VOTUM S.A.

W dniu 24 maja 2017 roku Zarząd Spółki podjął uchwałę o zwołaniu Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy. Zostało ono zaplanowane na dzień 29 czerwca 2017 roku. Dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu przypadał na 13 czerwca 2017 roku. Ogłoszenie o zwołaniu, formularz głosowania przez pełnomocnika oraz projekty uchwał dostępne są na stronie internetowej www.ri.VOTUM-sa.pl w zakładce Walne Zgromadzenia.

3.4.17 Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych za 2017 i 2018 rok

W dniu 29 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi, uchwałę w przedmiocie wyboru podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu półrocznych i rocznych jednostkowych sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej VOTUM za rok obrotowy 2017-2018. Wybrany podmiotem jest spółka 4Audyty Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Poznaniu przy ul. Kochanowskiego 24/1 wpisana na listę firm audytorskich prowadzoną przez KRBR pod numerem ewidencyjnym 3363.

Jednocześnie Rada Nadzorcza Spółki upoważniła Zarząd Spółki do zawarcia umowy z wybranym przez siebie podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych. Przedmiotem umowy jest:

- przegląd jednostkowego półrocznego sprawozdania finansowego spółki VOTUM S.A. za 2017 i 2018 rok
- przegląd skonsolidowanego półrocznego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej VOTUM za 2017 i 2018 rok;
- badanie i sporządzenie pisemnej opinii wraz z raportem z badania jednostkowego rocznego sprawozdania finansowego VOTUM S.A. za rok obrotowy 2017 i 2018;
- badanie i sporządzenie pisemnej opinii wraz z raportem z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej VOTUM za rok obrotowy 2017 i 2018.

Powyższa umowa zawarta zostanie na czas wykonania przedmiotu umowy przez 4Audyt Sp. z o.o. Jest to pierwsza umowa na badanie sprawozdań finansowych pomiędzy 4Audyt Sp. z o.o. a VOTUM S.A.

3.4.18 Dywidenda z zysku za rok 2016

W dniu 29 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie VOTUM S.A. podjęło Uchwałę nr 8 w sprawie przeznaczenia wyniku finansowego za rok 2016, zgodnie z którą Zwyczajne Walne Zgromadzenie VOTUM S.A. postanowiło przeznaczyć zysk Spółki za rok obrotowy 2016 w kwocie netto 8 072 721,09 zł (osiem milionów siedemdziesiąt dwa tysiące siedemset dwadzieścia jeden złotych dziewięć groszy) wypracowany w okresie od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r. w następujący sposób:

- a) kwotę 32 721,09 zł (słownie: trzydzieści dwa tysiące siedemset dwadzieścia jeden złotych dziewięć groszy) z przeznaczeniem na odpis na kapitał zapasowy;
- b) kwotę 8 040 000 zł (słownie: osiem milionów czterdzieści tysięcy zł), tj. kwotę 0,67 zł (słownie: sześćdziesiąt siedem groszy) na jedną akcję, z przeznaczeniem na dywidendę dla akcjonariuszy.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy na podstawie art. 348 § 3 Kodeksu spółek handlowych ustaliło jako dzień dywidendy 10.07.2017r.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy na podstawie art. 348 § 3 Kodeksu spółek handlowych postanowiło, że dywidenda w pierwszej transzy w wysokości 0,33 zł (słownie: trzydzieści trzy grosze) na jedną akcję zostanie wypłacona w dniu 25.07.2017 r., a w drugiej transzy w wysokości 0,34 zł (słownie: trzydzieści cztery grosze) na jedną akcję w dniu 25.10.2017 r.

3.4.19 Poręczenie weksli in blanco zabezpieczających zobowiązania

Spółka dokonała poręczenia weksli *in blanco* wystawionych przez spółkę zależną AutoVOTUM S.A. zabezpieczających jej zobowiązania wynikające z umów leasingu zawartych w okresie od dnia 05.07.2017 r. do dnia 31.12.2017 r., na łączną kwotę zobowiązań: 2 913 525 PLN, umowy a także umowy kredytowej z dnia 07.07.2017 r. na kwotę 500 000 PLN.

3.4.20 Powołanie prokurenta Spółki

W dniu 5 lipca 2017 r. Zarząd VOTUM S.A. podjął uchwałę o udzieleniu prokury łącznej Pani Beacie Wróblewskiej-Pohnke. Prokura może być wykonywana przez składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki oraz podpisywanie umów w imieniu Spółki, w przypadku ustanowienia zarządu jednoosobowego – przy współdziałaniu łącznie z drugim prokurentem, w przypadku ustanowienia zarządu wieloosobowego – przy współdziałaniu łącznie z członkiem zarządu.

3.4.21 Warunkowe nabycie udziałów w spółce Redeem sp. z o.o.

W dniu 1 września 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. zawarł warunkową umowę nabycia 100% udziałów w Spółce Redeem sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu. Warunkiem było wyrażenie zgody na niniejszą transakcję przez Radę Nadzorczą VOTUM S.A., zgodnie z treścią Statutu Spółki. Niniejsza zgoda została udzielona dnia 7 września 2017 r. Wartość nominalna udziałów 1 000 000 zł. Prawo własności udziałów przejdzie na nabywcę z chwilą zapłaty umówionej ceny. Cena nabycia podmiotu wynosi 2 370 tys. zł powiększona o stawkę WIBOR 1 M powiększoną o 2% w skali roku liczoną od niezapłaconej ceny nabycia za okres od dnia 01 października 2017r. do dnia zapłaty ceny. Na dzień publikacji sprawozdania VOTUM S.A. zapłaciła łącznie kwotę 2 370 tys. zł.

3.4.22 Przyjęcie programu opcji menedżerskich

W dniu 7 września 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. przyjął program opcji menedżerskich. Realizacja programu miała na celu włączenie w strukturę właścicielską kadry menedżerskiej. Program polegał na udzieleniu wybranej grupie menedżerów pożyczek celowych na wyszczególnionych poniżej zasadach:

- pożyczka udzielona zostaje wyłącznie w celu dokonania zakupu przez pożyczkobiorcę akcji VOTUM S.A.;
- nabycie akcji w ramach programu nastąpić musi do dnia 31.12.2017 roku;
- udzielona pożyczka nie jest oprocentowana;
- udzielona pożyczka zostanie spłacona do dnia 31.08.2023 roku;

- w przypadku, gdy przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej Grupy Kapitałowej VOTUM za lata 2018 i 2019 łącznie będą równe, bądź wyższe niż 50 000 000 zł (słownie: pięćdziesiąt milionów złotych), co wynikać będzie ze skonsolidowanych sprawozdań Grupy Kapitałowej VOTUM za lata 2018 i 2019, pożyczkodawca zwolni pożyczkobiorcę z obowiązku spłaty połowy kwoty pożyczki;
 - w razie ziszczenia się powyższego warunku termin ostatniej raty pożyczki przypadnie na dzień 31.08.2020;
 - zabezpieczeniem pożyczek udzielanych w ramach programu są weksle in blanco składane przez pożyczkobiorców wraz z upoważnieniem pożyczkodawcy do jego wypełnienia w każdym czasie.
- Łączny budżet jaki Emitent przeznaczył na realizację niniejszego programu wyniósł 1 250 000 zł (słownie: jeden milion dwieście pięćdziesiąt tysięcy złotych).

3.4.23 Zmiana w treści Statutu Spółki

W dniu 12 września 2017 roku Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrował zmiany Statutu Spółki. Zmiana Statutu dokonana została uchwałą numer 21 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy VOTUM S.A. z dnia 29 czerwca 2017 roku. Zmianie uległo brzmienie § 13 ust. 2 Statutu. Wcześniej zawierał on zapis: „W skład Rady Nadzorczej Spółki wchodzi od 5 do 7 członków. Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego.”. Po zmianie zapis brzmi: „W skład Rady Nadzorczej Spółki wchodzi od 5 do 7 członków. Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona Przewodniczącego i Wiceprzewodniczących.”. Pozostałe postanowienia Statutu Spółki pozostają bez zmian.

3.4.24 Zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy VOTUM S.A.

Uchwałą z dnia 26 września 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. postanowił zwołać Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Zostało ono zaplanowane na dzień 24 października 2017 roku. Dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu przypadał na 8 października 2017 roku. Przedmiotem obrad Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy było wyrażenie zgody na zawarcie umów pożyczek w ramach programu opcji menedżerskich z Prezesem oraz Prokurentami Spółki, a także podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu Spółki. Ogłoszenie o zwołaniu, formularz głosowania przez pełnomocnika oraz projekty uchwał dostępne są na stronie internetowej www.ri.VOTUM-sa.pl w zakładce Walne Zgromadzenia.

3.4.25 Zawarcie umowy poręczenia kredytu spółek zależnych

W dniu 27 września 2017 r. Zarząd VOTUM S.A. zawarł umowę poręczenia dotyczącą umowy kredytowej zawartej w dniu 27 września 2017r. przez spółki zależne: Polskie Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej VOTUM S.A. z siedzibą w Krakowie i Polskie Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej VOTUM S.A. Spółka Komandytowa z siedzibą w Krakowie a Bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie. Przedmiotem poręczenia jest umowa o kredyt w wysokości 6 500 000,00 PLN (słownie: sześć milionów pięćset tysięcy PLN 00/100) na refinansowanie zadłużenia. Umowa poręczenia zobowiązała Spółkę do zaspokojenia wszelkich zobowiązań kredytobiorców zgodnie z zawartą umową kredytu. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 750 000 PLN (słownie: dziewięć milionów siedemset pięćdziesiąt tysięcy złotych 00/100) i obowiązuje do dnia 27 września 2027 roku.

3.4.26 Zakup udziałów w spółce Biuro Ogólnopolskich Badań Ankieterów Terenowych sp. z o.o.

W dniu 4 października 2017 r. Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowy nabycia łącznie 24% udziałów w Spółce Biuro Ogólnopolskich Badań Ankieterów Terenowych sp. z o.o. z siedzibą w Słupcy za łączną cenę 200 PLN od osób fizycznych. Tym samym VOTUM S.A. zwiększyła ilość posiadanych udziałów w tej spółce z 64% do 88%. Pozostałe udziały należą do osoby fizycznej.

3.4.27 Rezygnacja Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej z pełnienia funkcji

W dniu 31 października 2017 roku Członek i Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Pan Dariusz Czyż złożył zawiadomienie o rezygnacji z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej VOTUM S.A., ze skutkiem na dzień 1 listopada 2017 roku.

3.4.28 Powierzenie Panu Andrzejowi Łebkowi funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej

W dniu 4 grudnia 2017 roku Rada Nadzorcza VOTUM S.A. podjęła uchwałę o powierzeniu funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Panu Andrzejowi Łebkowi.

3.4.29 Powołanie prokurenta Spółki

W dniu 5 grudnia 2017 r. Zarząd VOTUM S.A. podjął uchwałę o udzieleniu prokury łącznej Pani Magdalenie Kryscie. Prokura może być wykonywana przez składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Spółki oraz podpisywanie umów w imieniu Spółki, w przypadku ustanowienia zarządu jednoosobowego – przy współdziałaniu łącznie z drugim prokurentem, w przypadku ustanowienia zarządu wieloosobowego – przy współdziałaniu łącznie z członkiem zarządu.

3.4.30 Odwołanie prokurenta Spółki

W dniu 04 stycznia 2018 r. Zarząd VOTUM S.A. złożył Pani Beacie Wróblewskiej-Pohnke, prokurentowi Spółki, oświadczenie o odwołaniu prokury udzielonej dnia 05 lipca 2017 r.

3.4.31 Zakup udziałów w spółce Biuro Ogólnopolskich Badań Ankieterów Terenowych sp. z o.o.

W dniu 6 lutego 2018 r. Zarząd VOTUM S.A. podpisał umowę nabycia 12% udziałów w Spółce Biuro Ogólnopolskich Badań Ankieterów Terenowych sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu za cenę 100 PLN od osoby fizycznej. Tym samym VOTUM S.A. zwiększyła ilość posiadanych udziałów w tej Spółce do 100%.

3.4.32 Rezygnacja Wiceprezesa Zarządu z pełnienia funkcji

W dniu 9 lutego 2018 roku Wiceprezes Zarządu Pani Elżbieta Kupiec złożyła zawiadomienie o rezygnacji z członkostwa w Zarządzie VOTUM S.A., ze skutkiem na dzień 9 lutego 2018 roku.

3.4.33 Powołanie Wiceprezesa Zarządu Spółki

Rada Nadzorcza Emitenta na posiedzeniu w dniu 9 lutego 2018 roku podjęła uchwałę o powołaniu Pani Agnieszki Czaplińskiej do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Finansowego. Uchwała weszła w życie z chwilą jej podjęcia.

3.5. Realizacja celów emisyjnych

W roku 2013 została zakończona realizacja celów emisyjnych.

3.6. Informacja o znaczących umowach zawartych przez VOTUM S.A.

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do dnia publikacji Sprawozdania VOTUM S.A. zawarła znaczące umowy:

W dniu 19 kwietnia 2017 roku Spółka zawarła z ING Bank Śląski S.A. z siedzibą w Katowicach umowę o kredyt obrotowy na kwotę 6 000 000 PLN (sześć milionów złotych) w celu sfinansowania planów rozwojowych Spółki. Oprocentowanie kredytu oparte jest o stawkę WIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych powiększone o marżę Banku w wysokości 1,8%. Kredyt został udzielony na okres do dnia 31.03.2020 roku. Pozostałe zapisy umowy nie odbiegają od standardowych zapisów stosowanych dla tego typu umów. Jako zabezpieczenie kredytu zostały przyjęte:

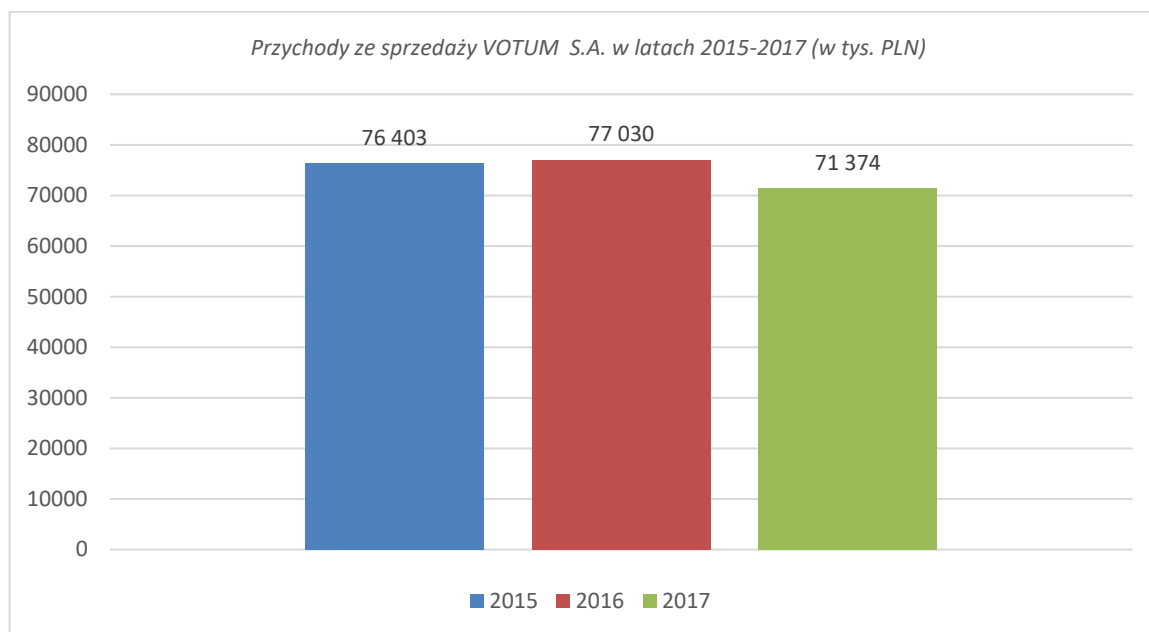
- hipoteka umowna na prawie użytkowania wieczystego wraz z prawem własności budynku należącego do Spółki.
- cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości wskazanej w ustępie poprzedzającym,
- oświadczenie Spółki o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego, dotyczący obowiązku zapłaty sumy pieniężnej do wysokości 9 000 0000 zł.

4. SYTUACJA FINANSOWA

4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych oraz ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy

4.1.1 Przychody

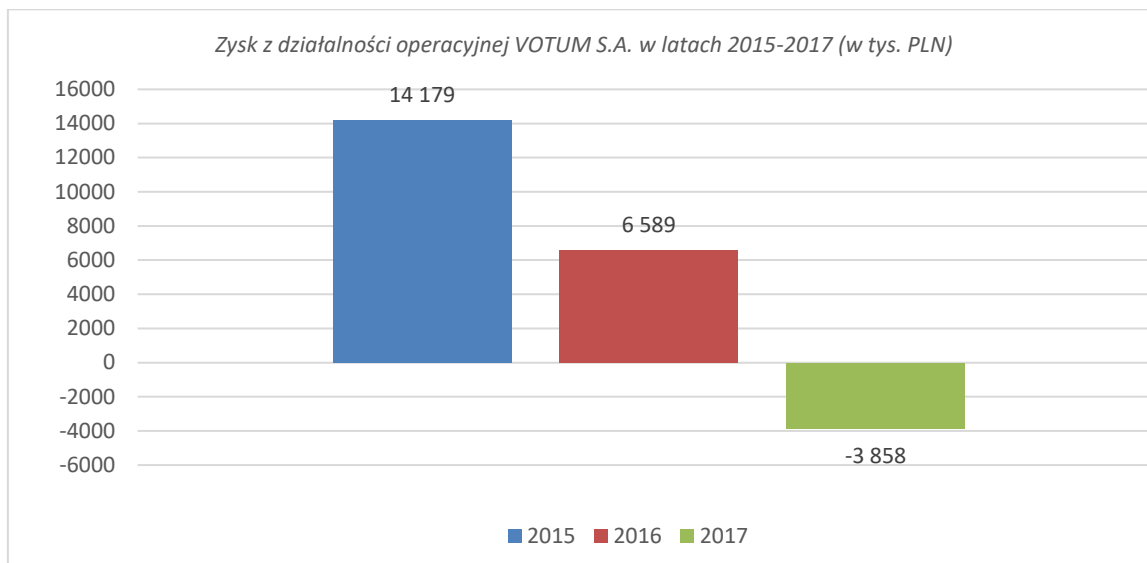
W roku 2017 VOTUM S.A. odnotowała niższe o ponad 7% w stosunku do roku poprzedniego przychody ze sprzedaży usług świadczonych w ramach podstawowej działalności. Powodem odnotowanego w 2017 r. spadku przychodów jest zarówno zmniejszenie ilości spraw przyjętych przez VOTUM w ostatnim kwartale 2016 roku i I połowie roku 2017. Innymi czynnikami mającymi wpływ na niższe przychody w roku 2017 są: zaprzestanie obsługi spraw szkód osobowych o niskim potencjale roszczeń, obserwowana tendencja polityki prowadzonej przez ubezpieczycieli do ograniczania wypłat kwot bezspornych oraz skrócenie czasu obsługi sprawy na etapie przedsądowym co skutkuje zmniejszeniem wysokości odsetek zasądzonych przez sądy. W roku 2017 spółka VOTUM konsekwentnie realizowała politykę zmierzającą do kierowania na drogę postępowania sądowego spraw, w których ubezpieczyciele bezzasadnie odmawiają wypłaty odszkodowania lub wypłacają je w zaniżonej wysokości.



4.1.2 Wynik operacyjny

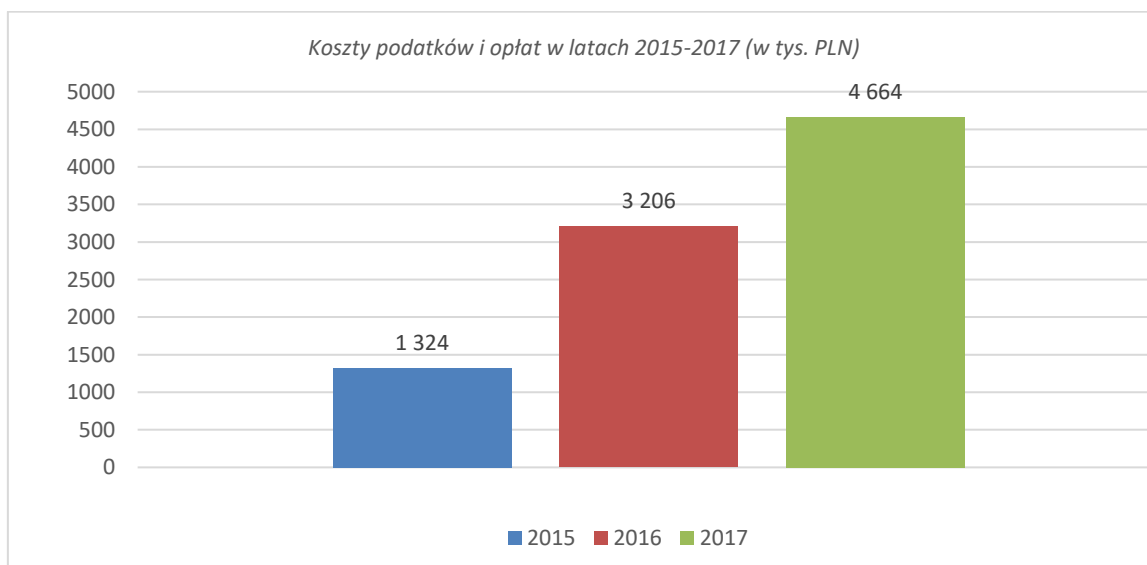
Wynik operacyjny VOTUM S.A. za rok 2017 wyniósł minus 3,85 mln PLN.

Istotny spadek zysku z działalności operacyjnej w stosunku do lat ubiegłych jest wynikiem kumulacji różnych działań podjętych w bieżącym roku przez Spółkę, takich jak rozwój profesjonalnej sieci sprzedaży, obsługa spraw procesowych, rozwój nowego segmentu usług dotyczący dochodzenia roszczeń w sprawach bankowych oraz zwiększenie zaangażowania w projekt związany z nabywaniem cesji. W/w działania pociągnęły za sobą znaczący wzrost kosztów w pozycjach usługi obce, podatki i opłaty oraz wynagrodzenia.



Opłaty związane z kierowaniem spraw do procesu

Wraz z realizacją konsekwentnej polityki kierowania spraw na drogę postępowania sądowego wystąpił wzrost kosztów podatków i opłat o 1,5 mln zł w 2017r. w stosunku do 2016 roku. Ponoszenie kosztów opłat sądowych przez Spółkę jest efektem oferowania przez VOTUM S.A. modelu umowy pozwalającego na prefinansowanie klientom kosztów postępowań sądowych w sprawach, w których uzyskanie korzystnego orzeczenia jest wysoce prawdopodobne.



Wynagrodzenia i zatrudnienie

Doprowadzając do wzmocnienia kluczowych obszarów opartych na czynniku ludzkim w 3 kwartale 2017 zmodyfikowano budżet wynagrodzeniowy zarówno w departamentach odpowiedzialnych bezpośrednio za dochodzenie roszczeń jak i pozostałych departamentach Spółki. Bazując na widocznych trendach i sytuacji na rynku pracy, w VOTUM S.A. oraz w Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych A. Łebek i Wspólnicy Sp.k. zrezygnowano z wynagrodzeń zmiennych na rzecz wynagrodzeń stałych, podwyższając jednocześnie najniższe wynagrodzenia.

Wzrost pozycji wynagrodzeń jest również wynikiem zwiększenia zatrudnienia. W roku 2017 w VOTUM S.A. zatrudnienie wzrosło o prawie 37%, w stosunku do roku 2016. Według stanu na 1 stycznia 2017 pracowało 189 osób, a na 31 grudnia 2017 258 osób.

Największy wzrost zatrudnienia w roku 2017 nastąpił w obszarze sprzedaży oraz w projekcie związanym z obsługą spraw o dochodzenie roszczeń bankowych:

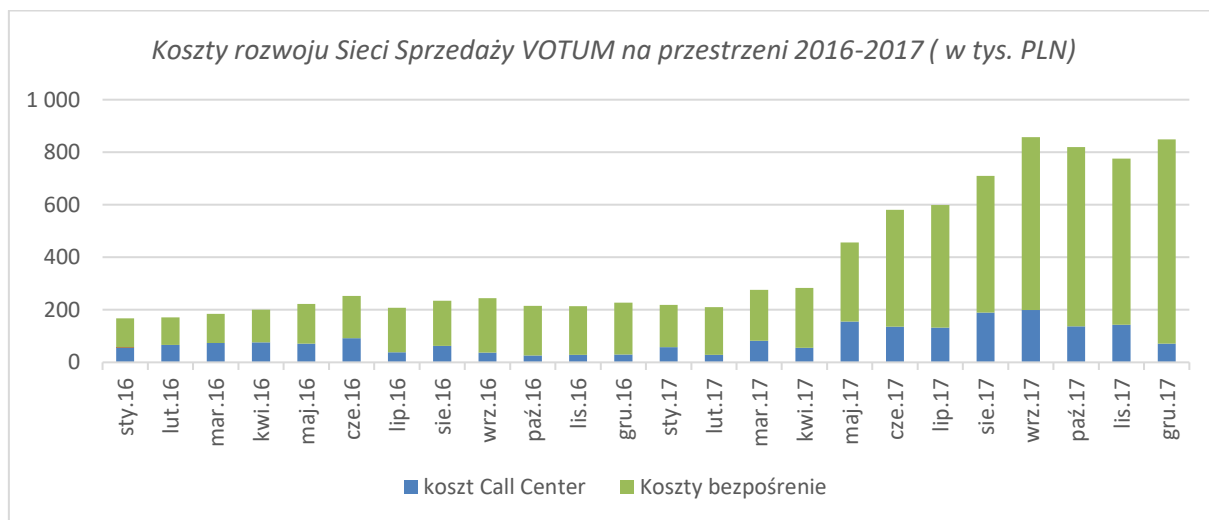
- SSV (Sieć Sprzedaży VOTUM) - 49 osób
- Dział umów o dochodzenie roszczeń bankowych – 18 osób

Sieć sprzedaży

W roku 2017 na rozwój Sieci Sprzedaży VOTUM przeznaczono kwotę ponad 6 617 tys. PLN, co stanowi wzrost o ponad 4 073 tys. PLN w porównaniu do roku 2016.

Na koszty te składają się :

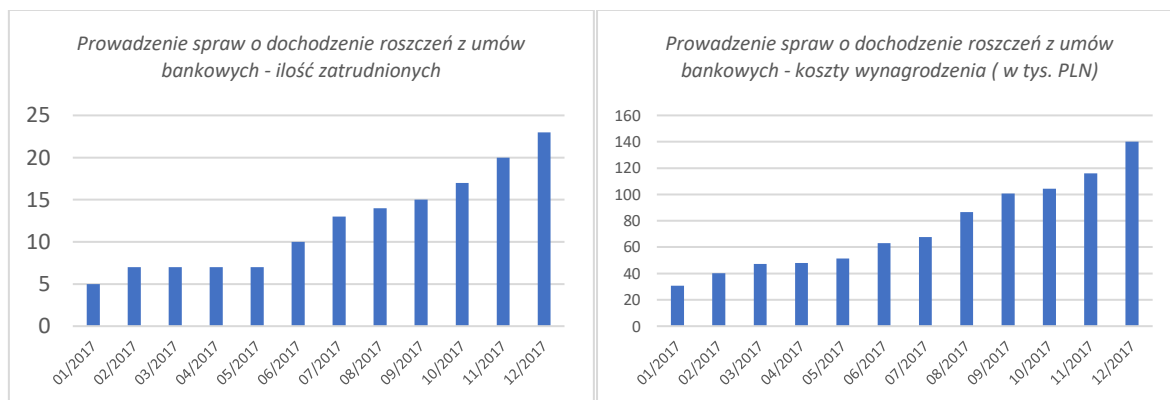
- zużycie materiałów: 648 tys. PLN
- usługi obce, w tym koszty usług call center - 2 148 tys. PLN
- wynagrodzenia wraz z narzutami : 3 654 tys. PLN



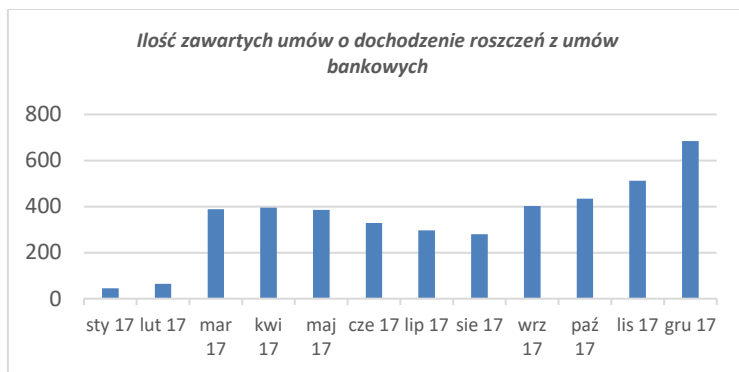
Wartość spraw prowadzonych, pozyskanych poprzez profesjonalną Sieć Sprzedaży , na koniec 2017 roku wynosiła 118 258 tys. PLN. Do grudnia 2017 roku dzięki umowom zawartym za pośrednictwem tej sieci sprzedaży uzyskano 21 078 tys. PLN odszkodowań.

Dochodzenie roszczeń z umów bankowych

W 2017 roku nastąpił dynamiczny rozwój projektu obsługi spraw o dochodzenie roszczeń z umów bankowych, co również znajduje odzwierciedlenie w wyniku operacyjnym VOTUM S.A. Koszty wynagrodzeń poniesione w 2017 roku wyniosły ponad 896 tys. PLN.

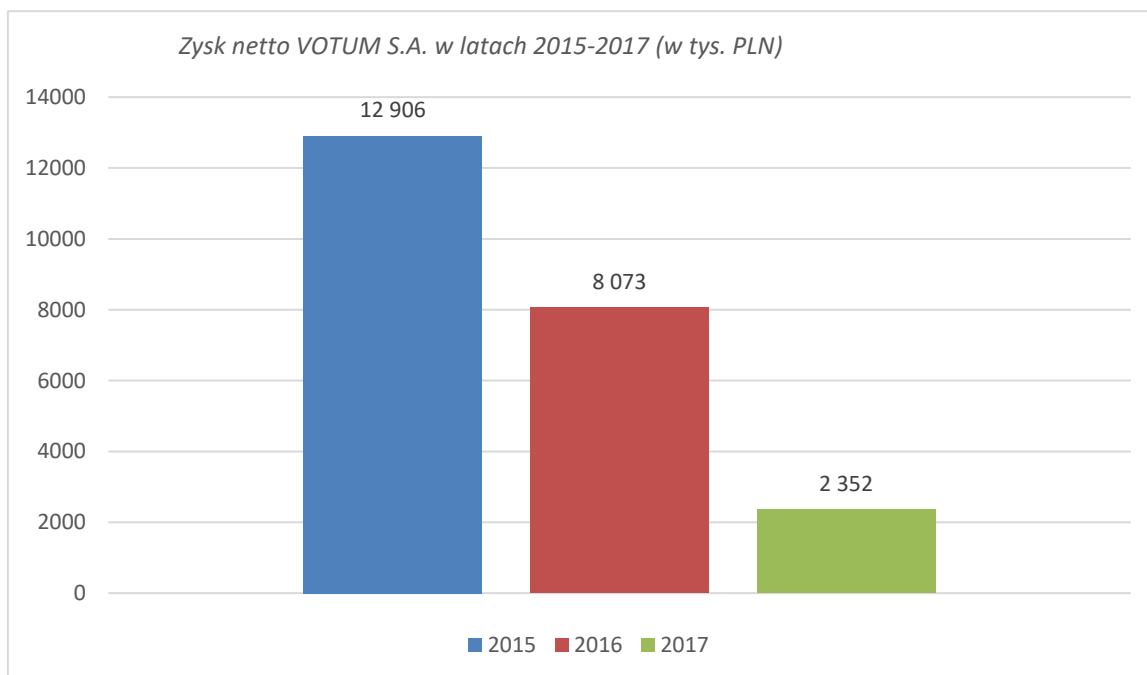


Na koniec roku łączna wartość roszczeń wynikająca ze spraw z umów bankowych na koniec roku 2017 wynosi 214 462 tys. PLN (w tym sprawy niezgłoszone).



4.1.3 Wynik netto Spółki

Wynik finansowy netto VOTUM S.A. za rok 2017 wyniósł 2,35 mln PLN.



4.1.4 Wybrane wskaźniki

Wskaźniki zadłużenia

Wskaźnik	2015	2016	2017
Aktywa/ Kapitały własne	1,72	2,17	2,65
Zobowiązania ogółem / kapitał własny	72%	117%	166%
Zobowiązania długoterminowe/ kapitału własnego	7%	35%	54%

Wskaźniki rentowności

Rentowność	2015	2016	2017
Zysk ze sprzedaży / Przychody ze sprzedaży	20%	10%	-5%
Zysk z działalności operacyjnej/ Przychody operacyjne	19%	9%	-5%
Zysk netto / Przychody ogółem	16%	10%	3%
ROE	54%	30%	11%
ROA	31%	14%	4%

4.1.6. Charakterystyka struktury aktywów i pasywów bilansu, w tym z punktu widzenia płynności Spółki

Suma bilansowa w sprawozdaniu VOTUM S.A. wg stanu na 31.12.2017 zamyka się kwotą 55,5 mln PLN i jest niższa w stosunku do stanu na koniec roku 2016 o 2 mln PLN, co oznacza spadek o 4%. Udział aktywów trwałych, które na koniec roku 2016 stanowiły 56% sumy bilansowej wynosi na koniec 2017 r. 55% sumy bilansowej. Największe zmiany wystąpiły w pozycji rozliczeń międzyokresowych, które na koniec 2017 stanowią aż 20% sumy bilansowej. Zmiana jest wynikiem ponoszenia zwiększonych wydatków na rozwój działalności związanej z zakupem szkód rzeczowych. Inwestycje w tym obszarze działalności spowodowały obniżenie stanu środków pieniężnych, które na dzień 31.12.2017 wynosiły 136 tys. PLN.

Struktura pasywów na koniec 2017 roku zmieniła się w stosunku do stanu na dzień bilansowy 2016 roku. Zmianie o 8% uległ kapitał własny, w którego obrębie zmieniły się relacje wyniku finansowego bieżącego okresu. Wynik finansowy na dzień bilansowy stanowi 4% sumy bilansowej w stosunku do 14% na koniec roku 2016. Zmiana struktury pozostałych pozycji pasywów wynika przede wszystkim z zaciągnięcia przez Spółkę kredytu obrotowego w wysokości 6 mln. Zobowiązanie długoterminowe z tytułu kredytów stanowi 18% struktury pasywów.

AKTYWA	31.12.2017	Struktura 31.12.2017	31.12.2016	Struktura 31.12.2016
Aktywa trwałe	30 689	55%	32 355	56%
Rzeczowe aktywa trwałe	12 836	23%	13 179	23%
Wartości niematerialne	585	1%	649	1%
Wartość firmy	0	0	-	-
Inwestycje w jednostkach powiązanych	9 885	18%	9 746	17%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	6 424	12%	7 829	14%
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	777	1%	913	2%
Pozostałe aktywa trwałe	182	0%	39	
Aktywa obrotowe	24 775	45%	25 152	44%
Zapasy	16	0%	12	
Należności handlowe	10 055	18%	9 707	17%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	253	0%	-	-
Pozostałe należności	1604	3%	1188	2%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe	1479	3%	2069	4%
Rozliczenia międzyokresowe	11 232	20%	6081	11%

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI VOTUM S.A.
(wszystkie kwoty w tys. PLN, o ile nie podano inaczej)

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	136	0%	6 095	11%
Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	-		-	-
AKTYWA RAZEM	55 464	100%	57 507	100%

PASYWA	31.12.2017	struktura 31.12.2017	31.12.2016	struktura 31.12.2016
Kapitał własny	20 856	38%	26 544	46%
Kapitał zakładowy	1 200	2%	1 200	2%
Kapitały zapasowy	17 304	31%	17 271	30%
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-
Wyplacona zaliczka na poczet dywidendy w bieżącym okresie	-	-	-	-
Niepodzielony wynik finansowy				
Wynik finansowy bieżącego okresu	2 352	4%	8 073	14%

PASYWA	31.12.2017	struktura 31.12.2017	31.12.2016	struktura 31.12.2016
Zobowiązanie długoterminowe	11 184	20%	9 408	16%
Kredyty i pożyczki	9 776	18%	7 712	13%
Pozostałe zobowiązania finansowe	284	1%	557	1%
Inne zobowiązania długoterminowe	-	-	-	-
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 024	2%	992	2%
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	63		110	
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	37		37	
Pozostałe rezerwy	-	-	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	23 424	42%	21 555	37%
Kredyty i pożyczki	3 936	7%	936	2%
Pozostałe zobowiązania finansowe	637	1%	707	1%

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI VOTUM S.A.
(wszystkie kwoty w tys. PLN, o ile nie podano inaczej)

Zobowiązania z tytułu realizacji usług	13 946	25%	14 478	25%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	-	403	1%
Pozostałe zobowiązania	1 888	3%	2 282	4%
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	47	-	47	0%
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	419	1%	236	0%
Pozostałe rezerwy	2 551	5%	2 466	4%
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami klasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	-	-	-	-
PASYWA RAZEM	55 464	100%	57 507	100%

4.1.7. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej Emitenta w danym roku obrotowym

Spółka w 2017 roku korzystała z następujących instrumentów:

- Lokaty overnight, gdzie środki pieniężne są systemowo pobierane z rachunków bankowych o godzinie 19:00 na lokatę i zostają zwrócone na rachunki bieżące następnego dnia;
- Otwarte Konto Oszczędnościowe.

4.1.8. Opis istotnych pozycji pozabilansowych w ujęciu podmiotowym, przedmiotowym i wartościowym

Jedną z głównych pozycji pozabilansowych, która może mieć w przyszłości wpływ (oraz ujawnienie w sprawozdaniu), jest utrzymanie przez jednostkę dominującą VOTUM S.A. linii kredytowej w rachunku bieżącym. Wysokość linii kredytowej wynosi do 1 mln PLN. Na dzień 31. 12.2017 r. wysokość dostępnej kwoty w ramach linii wynosiła 1 mln PLN.

4.2. Struktura zadłużenia i zarządzanie zasobami finansowymi

VOTUM S.A. aktywnie zarządza płynnością finansową optymalizując redystrybucję środków pieniężnych do spółek zależnych. We wrześniu 2017 został spłacony kredyt inwestycyjny udzielony w 2007r. na zakup gruntu i nieruchomości w PCRF VOTUM S.A.. Obecnie w Grupie Kapitałowej wykorzystywany jest kredyt inwestycyjny zaciągnięty na sfinansowanie rozbudowy budynku PCRF VOTUM S.A. oraz kredyt inwestycyjny na zakup nieruchomości przez VOTUM S.A. W 2017 roku Spółka zaciągnęła kredyt obrotowy w wysokości 6 mln PLN. Ponadto w celu zagwarantowania stałej płynności finansowej w związku z planami rozwoju spółek zależnych, zarząd VOTUM S.A. podjął decyzję o utrzymaniu umowy na linię kredytową do wysokości 1 mln PLN. z ING Bankiem Śląskim S.A. w Katowicach. Taka forma dywersyfikacji ryzyka kredytowego poprzez dzielenie źródeł finansowania na wewnętrzne ze strony jednostki dominującej, a zewnętrzne ze strony instytucji bankowych pozwala na utrzymanie właściwej struktury zadłużenia w relacji długu do kapitałów własnych na bezpiecznym poziomie.

4.3. Umowy kredytowe i pożyczki, poręczenia i gwarancje, zobowiązania warunkowe

4.3.1. Umowy kredytowe

W dniu 19 kwietnia 2017 roku Spółka zawarła z ING Bank Śląski S.A. z siedzibą w Katowicach umowę o kredyt obrotowy na kwotę 6 000 000 PLN (sześć milionów złotych) w celu sfinansowania planów rozwojowych Spółki. Oprocentowanie kredytu oparte jest o stawkę WIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych powiększone o marżę Banku w wysokości 1,8%.Kredyt został udzielony na okres do dnia 31.03.2020 roku. Pozostałe zapisy umowy nie odbiegają od standardowych zapisów stosowanych dla tego typu umów. Jako zabezpieczenie kredytu zostały przyjęte:

- hipoteka umowna na prawie użytkowania wieczystego wraz z prawem własności budynku należącego do Spółki.
- cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości wskazanej w ustępie poprzedzającym,

- oświadczenie Spółki o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 par. 1 pkt 5 Kodeksu postępowania cywilnego, dotyczący obowiązku zapłaty sumy pieniężnej do wysokości 9 000 0000 zł.

4.3.2. Pożyczki

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość pożyczek udzielonych przez VOTUM S.A. wynosiła 9 070 tys. PLN. Wartość odpisów aktualizujących pożyczki wyniosła 332 tys. PLN, natomiast wartość netto udzielonych pożyczek wyniosła 6 903 tys. PLN. Szczegółowe informacje znajdują się w informacjach objaśniających do sprawozdania finansowego.

4.3.3 Poręczenia i gwarancje

W dniu 27 września 2017 r. Zarząd VOTUM S.A. zawarł umowę poręczenia dotyczącą umowy kredytowej zawartej w dniu 27 września 2017r. przez spółki zależne Polskie Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej VOTUM S.A. z siedzibą w Krakowie i Polskie Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej VOTUM S.A. Spółka Komandytowa z siedzibą w Krakowie a Bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie.

Przedmiotem poręczenia jest umowa o kredyt w wysokości 6 500 000,00 PLN (słownie: sześć milionów pięćset tysięcy PLN 00/100) na refinansowanie zadłużenia. Umowa poręczenia zobowiązała VOTUM S.A. do zaspokojenia wszelkich zobowiązań Kredytobiorcy zgodnie z zawartą umową kredytu. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 750 000 PLN (słownie: dziewięć milionów siedemset pięćdziesiąt tysięcy złotych 00/100) i obowiązuje do dnia 27 września 2027 roku.

W dniu 07.07.2017 roku Spółka AUTOVOTUM S.A. zaciągnęła w Banku ING Bank Śląski S.A. kredyt odnawialny w rachunku bieżącym w kwocie 500.000 zł. Oprocentowanie kredytu wynosi WIBOR 1M + 1,2%. Zabezpieczeniem kredytu jest weksel in blanco poręczony przez VOTUM S.A. Kredyt został przyznany Spółce do 30.06.2018 roku z możliwością jego przedłużenia.

W okresie od 07.2017 do 12.2017 Spółka AUTOVOTUM S.A. zakupiła samochody na podstawie umów leasingu finansowego z ING Lease Polska Sp. z o.o. na kwotę powyżej 3 000 PLN. Zabezpieczeniem umów są weksle in blanco poręczone przez VOTUM S.A.

4.3.4 Zobowiązania warunkowe

W VOTUM S.A. nie występują zobowiązania warunkowe za wyjątkiem opisanych w pkt.4.3.3.

4.4. Emisja papierów wartościowych

W okresie, który obejmuje niniejsze Sprawozdanie, Spółka nie emitowała papierów wartościowych.

Z emisji z roku 2010 Spółka pozyskała środki w wysokości 6 688 tys. PLN, przy czym koszty emisji wyniosły 785 tys. PLN. Środki netto dostępne do realizacji planów emisyjnych wyniosły więc 5 905 tys. PLN.

Cele emisyjne zostały zrealizowane w całości.

4.5. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych wykorzystywanych w VOTUM należą:

- pożyczki i należności własne
- zobowiązania finansowe, w tym:
 - Leasingi finansowe
 - Kredyty bankowe

4.6. Ocena zarządzania zasobami finansowymi

Spółka aktywnie zarządza zasobami finansowymi poprzez dystrybuowanie środków pieniężnych pomiędzy spółkami zależnymi udzielając doraźnych pożyczek. Stan środków pieniężnych jest na bieżąco monitorowany i w ocenie zarządu nie występują ryzyka związane z utratą płynności finansowej.

4.7. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych

W związku z inwestycjami planowanymi na rok 2018 Spółka oceniła możliwości ich realizacji pod kątem posiadanych środków. Inwestycje będą przeprowadzane ze środków obrotowych jak również ze środków pochodzących z kredytu inwestycyjnego i krótkoterminowego kredytu obrotowego.

4.8. Ocena czynników i nietypowych zdarzeń mających wpływ na działalność za rok obrotowy, z określeniem stopnia wpływu tych czynników lub nietypowych zdarzeń na osiągnięty wynik

Zarząd Spółki ocenia, że czynniki, opisywane w Prospekcie Emisyjnym oraz w niniejszym sprawozdaniu zarządu działalności nie wpływały znacząco na osiągnięte wyniki.

4.9. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok

Zarząd w bieżącym okresie nie publikował prognoz wyników dotyczących roku 2017.

4.10. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi wynikami za IV kwartał 2017 roku

Różnice pomiędzy wynikami zaprezentowanymi w raporcie z IV kwartał 2017 roku i wskazanymi w sprawozdaniu rocznym za 2017 roku wynikają z ujęcia dokumentów otrzymanych po publikacji raportu za IV kwartał jak również wprowadzeniu korekt ujawnionych w trakcie sporządzania sprawozdania rocznego. Różnica pomiędzy wynikiem netto publikowanym w raporcie za IV kwartał 2017 a wynikiem publikowanym w raporcie za rok 2017 wynosi 183 tys. PLN, co stanowi 7 % osiągniętego zysku netto.

Różnice pomiędzy wynikami wskazanymi w Sprawozdaniu za IV kwartał 2017 roku oraz w Sprawozdaniu rocznym za 2017 rok

	2017	Q4 2017	Różnica (2017- Q4 2017)	Różnica % (2017/Q4 2017)
Przychody ze sprzedaży	71 374	71 365	9	0%
Koszty działalności operacyjnej	74 805	74 716	89	0%
Zysk (strata) ze sprzedaży	-3 431	-3 351	-80	2%
Pozostałe przychody operacyjne	565	486	79	16%
Pozostałe koszty operacyjne	992	765	227	30%
Zysk (strata) na działalności operacyjnej	-3 858	-3 630	-228	6%
Przychody finansowe	7 628	7 631	-3	0%
Koszty finansowe	472	476	-4	-1%
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	3 298	3 525	-227	-6%
Podatek dochodowy	946	990	-44	-4%
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	2 352	2 535	-183	-7%
Zysk (strata) z działalności zaniechanej	-	-	-	-
Zysk (strata) netto	2 352	2 535	-183	-7%

5. PRZEWIDYWANY ROZWÓJ VOTUM S.A.

Potencjalnie najbardziej perspektywnym kierunkiem rozwoju VOTUM S.A. są sprawy odszkodowawcze dotyczące szkód rzeczowych powstałych podczas zdarzeń komunikacyjnych. VOTUM S.A. od 2014 roku skupuje prawa do odszkodowań za te szkody, w których ubezpieczyciel zaniżył wypłatę świadczeń. Emitent przewiduje zwiększone zaangażowanie środków finansowych na realizację tego projektu w roku 2018, co przy założeniu skrócenia rotacji i prognozowanej rentowności, powinno wpłynąć na zwiększenie oczekiwanych przychodów.

Spółka prognozuje także zwiększone zaangażowanie w pozyskiwanie szkód osobowych o najwyższym potencjale roszczeń, biorąc pod uwagę także dedykowaną do tych spraw ofertę obejmującą kompleksową pomoc nie tylko w procesie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na etapie przedsądowym i sądowym, ale także wsparcie w procesie rehabilitacji i leczenia osób najciężej poszkodowanych. Spółka poszukuje dróg rozwoju poprzez stałe powiększanie portfela oferowanych produktów. Najnowszym produktem oferowanym przez VOTUM S.A. jest dochodzenie roszczeń z umów bankowych w zakresie zarówno nadpłaconych rat kredytu denominowanego lub waloryzowanego do waluty obcej, jak również związanych z nimi ubezpieczeń niskiego wkładu.

Zupełnie nową inwestycją jest projekt technologiczny, który ma zapewnić sprzedaż usług przez Internet. Rozwój w tym obszarze stanowi w ocenie Emitenta perspektywny segment pozyskiwania klientów, także ze względu na brak analogicznych rozwiązań na rodzimym rynku odszkodowawczym.

Należy oczekiwać, że planowane regulacje w zakresie ochrony danych osobowych i jawności życia publicznego będą sprzyjały podmiotom odszkodowawczym transparentnie pozyskującym klientów, a tym samym należy oczekiwać wzrostu znaczenia świadomych wyborów konsumentów. Z obserwacji Spółki wynika, że obecnie konsumenci coraz częściej poszukują informacji na temat towarów i usług, dlatego Spółka przygotowuje się do poszerzenia udziału sprzedaży w tym kanale od roku 2018. Spółka uruchomiła już platformę elektronicznej komunikacji dla pierwszych grup klientów. W założeniach Emitenta, kolejne planowane rozwiązania bazują na obserwacjach rynków, na których usługi justice as a service są już popularne, a jednocześnie na elementach automatyzacji pracy, którą Emitent wdraża w realizacji procesów już zachodzących w spółce. W pierwszej kolejności dotyczy to samego zlecenia usługi, natomiast kolejny etap to także wykonanie usługi ze zminimalizowanym czynnikiem ludzkim. Wdrożenie takich rozwiązań pozwoli na powrót Spółki do obsługi usług o niższej rentowności w tradycyjnym modelu, zachowując jednocześnie kadrę wykwalifikowanych specjalistów, którzy będą obsługiwali bardziej skomplikowane sprawy.

6. OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU

Spółka nie prowadzi prac badawczych ani rozwojowych.

7. ŁAD KORPORACYJNY

7.1. Zbiór zasad Ładu Korporacyjnego, któremu podlegało VOTUM w okresie od dnia 1 stycznia 2017 do dnia publikacji Sprawozdania

W związku z wprowadzeniem akcji na rynek regulowany GPW w dniu 7 maja 2010 Zarząd podjął Uchwałę w sprawie przyjęcia i stosowania „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW”, w której to Uchwale przyjął do stosowania zasady ładu korporacyjnego wynikające z Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW” z następującymi wyjątkami:

- Z powodu braku zainteresowania ze strony akcjonariuszy wynikającego z małego rozdrobnienia akcji, oraz problemów natury prawnej Spółka nie będzie umożliwiać dwustronnej transmisji obrad Walnego Zgromadzenia z wykorzystaniem sieci Internet, rejestrować przebiegu obrad, upubliczniać go na stronie internetowej oraz nie zapewni możliwości wykonywania głosu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej;
- Z uwagi na zasięg terytorialny usług świadczonych przez Spółkę, który nie obejmuje krajów anglojęzycznych, Spółka zapewnia funkcjonowanie swojej strony w języku angielskim w zakresie wskazanym w części II pkt 1 „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW”;
- Z uwagi na małą liczebność Rady Nadzorczej Spółki, nie zostaną powołane odrębne komisje Rady (komisja ds. wynagrodzeń i komisja ds. nominacji), natomiast funkcję komitetu audytu pełnić będzie cała Rada Nadzorcza Spółki.

Z dniem 01.01.2016 obowiązywać zaczął dokument „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” zgodnie z uchwałą Rady Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 13.10.2015 roku. Spółka przyjęła jego stosowanie zgodnie z opublikowanym raportem EBI.

Aktualnie Spółka stosuje „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” z następującymi wyjątkami:

- Spółka nie spełnia zasady I.Z.1.15. dotyczącej polityki różnorodności. Podstawowym kryterium obsadzania kluczowych stanowisk są kompetencje oraz spełnienie wymagań dla danego stanowiska. Elementy takie jak wiek czy płeć nie mają wpływu na ocenę kandydatów.
- Spółka nie spełnia zasady I.Z.1.20. dotyczącej zapisu przebiegu obrad Walnego Zgromadzenia, w formie audio lub wideo. Spółka na chwilę obecną nie prowadzi zapisu audio/wideo z przebiegu obrad walnego zgromadzenia. W ocenie Spółki dotychczasowy sposób dokumentowania obrad Walnego Zgromadzenia poprzez zamieszczanie podjętych uchwał na stronie internetowej w formie raportów bieżących w pełni zapewnia przejrzystość walnych zgromadzeń oraz zapewnia inwestorom i analitykom pełny dostęp do spraw będących przedmiotem obrad.
- Spółka nie spełnia zasady II.Z.1 dotyczącej wewnętrznego podziału odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu. Ze względu na charakter działalności i wielkość Spółki, zgodnie z przyjętym Regulaminem Zarządu, cały Zarząd odpowiada solidarnie za wykonywanie obowiązków wynikających z przepisów prawa handlowego. Ponadto Zarząd dokonał podziału kompetencji pomiędzy swoich członków, w ten sposób, że Prezes Zarządu Bartłomiej Krupa sprawować będzie nadzór nad całością działalności Spółki, Wiceprezes Zarządu-Dyrektor Finansowy Agnieszka Czaplińska sprawować będzie nadzór nad Departamentem Finansowym.
- Spółka nie spełnia zasady V.Z.6. Władze Spółki w zakresie konfliktu interesów stosują się do Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych przygotowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego. W przypadku zaistnienia konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia, Zarząd i Rada Nadzorcza mają ustaloną praktykę wyłączenia z podejmowania decyzji osoby, której konflikt interesów może dotyczyć.
- Spółka nie spełnia zasady VI.Z.4. Wynagrodzenia Członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza, natomiast wynagrodzenia Rady Nadzorczej uchwalane są przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Spółka nie posiada przyjętej formalnie polityki wynagrodzeń. Wysokości wynagrodzeń Członków Zarządu i Rady Nadzorczej publikowana jest w raportach okresowych Spółki.

Dokument DPSN 2016 dostępny jest na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie pod następującym linkiem: www.gpw.pl/dobre-praktyki

7.2. Opis podstawowych cech systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Za sporządzenie i rzetelną prezentację historycznych informacji finansowych odpowiada Zarząd VOTUM S.A. Obowiązki z tym związane obejmują: zaprojektowanie, wdrożenie i zapewnienie kontroli wewnętrznej związanej ze sporządzeniem i rzetelną prezentacją sprawozdania, dobór polityki rachunkowości oraz dokonywanie uzasadnionych w danych okolicznościach szacunków księgowych.

7.3. Akcjonariusze posiadający znaczące pakiety akcji

Według stanu na dzień publikacji Sprawozdania czterech Akcjonariuszy posiada znaczące pakiety akcji VOTUM S.A.:

Akcjonariusz	Liczba akcji (szt.)	Wartość akcji (w zł)	Udział w kapitale zakładowym%	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (%)
Andrzej Dadełto (łącznie)	6 450 000	645 000,00	53,75%	6 450 000	53,75%
Andrzej Dadełto – bezpośrednio	700 000	70 000,00	5,83%	700 000	5,83%
DSA Financial Group SA	5 750 000	575 000,00	47,92%	5 750 000	47,92%
Altus TFI S.A.	629 596	62 959,60	5,25%	629 596	5,25%
Quercus TFI S.A.	1 195 460	119 546,00	9,96%	1 195 460	9,96%
Copernicus Capital TFI S.A.	671 654	67 165,40	5,60%	671 654	5,60%
Pozostali akcjonariusze	3 053 290	305 329,00	25,44%	3 053 290	25,44%

7.4. Akcjonariusze posiadający specjalne uprawnienia kontrolne

Wszystkie akcje Emitenta są akcjami na okaziciela. Statut nie przewiduje żadnego uprzywilejowania akcji. W zakresie znanym Emitentowi żaden akcjonariusz Emitenta nie dysponuje żadnymi specjalnymi uprawnieniami ani obowiązkami względem Spółki wynikającymi z faktu posiadania akcji Emitenta.

7.5. Ograniczenia dotycząca prawa głosu

Z każdą akcją Emitenta związane jest prawo do wykonywania jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Spółki. Statut Emitenta nie przewiduje ograniczeń w prawach głosu.

7.6. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności

Akcjonariusz spółki publicznej może przenosić akcje w okresie między dniem rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu Spółki (*record date*) a dniem zakończenia Walnego Zgromadzenia Spółki (art. 406⁴ k.s.h.).

7.7. Zasady zmiany statutu

Zgodnie z art. 430 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych zmiana Statutu wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia i wpisu do rejestru.

Uchwała dotycząca zmiany Statutu zapada większością trzech czwartych głosów, przy czym uchwała dotycząca zmiany Statutu, zwiększająca świadczenia akcjonariuszy lub uszczuplająca prawa przyznane osobiście poszczególnym akcjonariuszom zgodnie z art. 354 Kodeksu Spółek Handlowych, wymaga zgody wszystkich akcjonariuszy, których dotyczy (art. 415 Kodeksu Spółek Handlowych).

Statut Emitenta nie ustanawia surowszych warunków podjęcia uchwały w sprawie zmiany Statutu. Jeżeli zmiana Statutu nie jest związana z podwyższeniem kapitału zakładowego, po podjęciu stosownej uchwały przez Walne Zgromadzenie, Zarząd ma 3 miesiące na zgłoszenie do sądu rejestrowego zmiany Statutu (art. 430 § 2 Kodeksu Spółek Handlowych).

7.8. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Sposób zwołania i działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania wynikają wprost z przepisów prawa. W Statucie Emitenta oraz w Regulaminie Walnego Zgromadzenia zastosowano standardowe rozwiązania, nie wprowadzając odmienności w stosunku do powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Statut Spółki nie przewiduje możliwości uczestniczenia ani wypowiedzania się na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Regulamin Walnego Zgromadzenia Spółki nie przewiduje również możliwości wykonywania prawa głosu drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

7.9. Skład osobowy i zasady działania organów zarządzających i nadzorczych oraz ich komitetów

7.9.1 Zarząd

W skład Zarządu Spółki wchodzi od 1 do 5 członków. Wspólna kadencja Zarządu trwa 2 lata. Członków Zarządu wybiera i odwołuje Rada Nadzorcza. Członkom Zarządu przysługuje prawo ponownego powołania.

Zarząd reprezentuje Spółkę wobec władz i osób trzecich. Do odbioru wezwań i innych doręczeń jest uprawniony Prezes Zarządu, jeśli Zarząd jest jednoosobowy, a w przypadku Zarządu wieloosobowego - jeden członek Zarządu lub prokurent. Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Spółki oraz podpisywania umów w imieniu Spółki, w wypadku ustanowienia Zarządu jednoosobowego, uprawniony jest Prezes Zarządu samodzielnie lub dwóch prokurentów działających łącznie. W przypadku powołania Zarządu wieloosobowego wymagane jest łączne współdziałanie dwóch członków Zarządu lub członka Zarządu łącznie z prokurentem. W umowach i sporach pomiędzy Spółką a członkami Zarządu, Spółkę reprezentuje Przewodniczący Rady Nadzorczej.

Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy jego członków. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu. Organizację oraz tryb działania Zarządu określa Regulamin Zarządu uchwalony przez Zarząd i zatwierdzony przez Radę Nadzorczą.

Na dzień 1 stycznia 2017 r. skład Zarządu VOTUM S.A. przedstawiał się następująco:

Dariusz Czyż	- Prezes Zarządu
Bartłomiej Krupa	- Wiceprezes Zarządu
Elżbieta Kupiec	- Członek Zarządu
Mirostaw Greber	- Członek Zarządu

W okresie sprawozdawczym wystąpiły poniższe zmiany w składzie zarządu:

- W dniu 23 stycznia 2017 roku Pan Mirostaw Greber złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu VOTUM S.A. ze skutkiem na dzień 23 stycznia 2017r.
- W dniu 28 marca 2017 roku Zarząd VOTUM S.A. przyjął zawiadomienie Pana Dariusza Czyża o rezygnacji z pełnienia funkcji Prezesa Zarządu VOTUM S.A. ze skutkiem na dzień 29 marca 2017r. Jako przyczynę rezygnacji Pan Dariusz Czyż wskazał otrzymanie od dominującego akcjonariusza propozycji objęcia funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.
- W dniu 4 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie powierzenia funkcji Prezesa Zarządu bieżącej kadencji dotychczasowemu Wiceprezesowi Spółki – Panu Bartłomiejowi Krupie, oraz uchwałę w sprawie powierzenia funkcji Wiceprezesa Zarządu bieżącej kadencji dotychczasowemu Członkowi Zarządu – Pani Elżbiecie Kupiec.
- W dniu 9 lutego 2018 r. Pani Elżbieta Kupiec złożyła rezygnację z członkostwa w Zarządzie VOTUM S.A. i pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu ze skutkiem na dzień 9 lutego 2018 r. Pani Elżbieta Kupiec nie wskazała przyczyn rezygnacji.
- W dniu 9 lutego 2018 r. Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę o powołaniu w skład Zarządu VI kadencji Pani Agnieszki Czaplińskiej, której powierzono funkcję Wiceprezesa Zarządu-Dyrektora Finansowego.

Wobec powyższych zmian na dzień publikacji niniejszego sprawozdania skład Zarządu VOTUM S.A. przedstawia się następująco:

Bartłomiej Krupa	– Prezes Zarządu
Agnieszka Czaplińska	– Wiceprezes Zarządu

Zakres działania Zarządu VOTUM S.A. w okresie od 1 stycznia 2017 do dnia publikacji sprawozdania

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do dnia publikacji sprawozdania Zarząd odbywał systematyczne posiedzenia zwyczajne w trybie cotygodniowym, a w razie potrzeby na bieżąco zwoływane były dodatkowe posiedzenia. W ramach Zarządu dokonano podziału kompetencji pomiędzy swoich członków, w ten sposób, że Prezes Zarządu Bartłomiej Krupa sprawuje nadzór nad całością działalności Spółki, a Wiceprezes Zarządu-Dyrektor Finansowy Agnieszka Czaplińska nad Departamentem Finansowym. Zarząd prowadzi bieżącą kontrolę wykonania budżetu. Systematycznie analizowane są również sprawozdania dotyczące realizacji założeń sprzedaży oraz jej rentowności w poszczególnych obszarach działalności, jak również optymalizacji kosztów. Ponadto Zarząd kreuje krótko i długofalową politykę Emitenta w oparciu o informacje dotyczące zmian otoczenia prawnego i zmian rynkowych. Zarząd rozpatruje również zagadnienia zgłaszane przez kadrę kierowniczą.

7.9.2 Rada Nadzorcza

W skład Rady Nadzorczej Spółki wchodzi od 5 do 7 członków. Członków Rady Nadzorczej wybiera i odwołuje Walne Zgromadzenie. Członkowie pierwszej Rady Nadzorczej powoływani są na jeden rok, członkowie następnych Rad Nadzorczych powoływani są na 3 lata. Kadencja Rady Nadzorczej jest wspólna. W przypadku ustąpienia członka Rady Nadzorczej w czasie trwania jej kadencji, skład Rady Nadzorczej może być uzupełniony do wymaganej liczby członków przez samą Radę Nadzorczą. Kadencja tak wybranego członka Rady Nadzorczej upływa z dniem poprzedzającym dzień obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia, na którym Walne Zgromadzenie powinno uzupełnić skład Rady Nadzorczej.

Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje prawa i obowiązki tylko osobiście i w sposób kolegialny. Organizację oraz tryb działania Rady Nadzorczej określa Regulamin Rady Nadzorczej uchwalony przez Radę i zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie.

Uchwały Rady Nadzorczej zapadają bezwzględną większością głosów. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego Rady. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni na piśmie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej najpóźniej na 7 dni przed proponowanym terminem posiedzenia.

Do obowiązków Rady Nadzorczej należy:

- rozpatrywanie rocznych programów działalności Spółki oraz dokonywanie niezbędnych korekt;
- badanie bilansu oraz rachunku zysków i strat, zarówno co do zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym;
- udzielanie Zarządowi zezwolenia na zaciąganie przez Spółkę zobowiązań wekslowych oraz kredytów i pożyczek przekraczających 1.000.000 PLN (słownie: jeden milion złotych);
- badanie sprawozdań Zarządu, co do podziału zysku i pokryciu strat oraz składanie Walnemu Zgromadzeniu dorocznego, pisemnego sprawozdania z wyników powyższego badania;
- wybór biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych Spółki;
- zawieszanie z ważnych powodów poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu w czynnościach, jak również delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu nie mogących sprawować swoich czynności;
- powoływanie i odwoływanie członków Zarządu,
- zawieranie, dokonywanie zmian i rozwiązywanie umów o pracę lub innych umów dotyczących pełnienia funkcji członka zarządu z członkami Zarządu;
- ustalanie zasad zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia członków Zarządu;
- udzielanie zezwolenia na zbycie akcji imiennych Spółki;
- wyrażanie zgody na wypłatę akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego;
- wyrażanie zgody na tworzenie przez Spółkę innych spółek i przystępowanie do spółek;
- wyrażanie zgody na nabycie lub zbycie przez Spółkę nieruchomości oraz obciążanie nieruchomości ograniczonymi prawami rzeczowymi.

Na dzień publikacji Sprawozdania skład Rady Nadzorczej VOTUM S.A. przedstawia się następująco:

Andrzej Dadełto	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Andrzej Łebek	– Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Jerzy Krawczyk	– Członek Rady Nadzorczej
Anna Ludwig	– Członek Rady Nadzorczej.
Marek Stokłosa	– Członek Rady Nadzorczej
Joanna Wilczyńska	– Członek Rady Nadzorczej

W okresie od 01.01.2017 roku do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania nastąpiły następujące zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki:

- W dniu 24 kwietnia 2017 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki VOTUM S.A. Podjęto ono uchwałę o wyborze Pana Dariusza Czyży w skład Rady Nadzorczej V kadencji, oraz rekomendacji dla Rady Nadzorczej w sprawie powierzenia Panu Dariuszowi Czyżowi funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej.
- W dniu 27 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o odwołaniu Pana Andrzeja Łebka z funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej i powierzeniu tej funkcji, zgodnie z rekomendacją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 24 kwietnia 2017 roku, Panu Dariuszowi Czyżowi. Dotychczasowy Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej – Pan Andrzej Łebek pozostaje na stanowisku Członka Rady Nadzorczej.
- W dniu 31 października 2017 roku Zarząd Spółki otrzymał od członka Rady Nadzorczej Pana Dariusza Czyży zawiadomienie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej VOTUM S.A., ze skutkiem na dzień 1 listopada 2017 roku. Pan Dariusz Czyż nie wskazał przyczyn rezygnacji.
- W dniu 4 grudnia 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o powierzeniu funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Panu Andrzejowi Łebkowi.

Zakres działania Rady Nadzorczej VOTUM S.A. w okresie od 1 stycznia 2017 do dnia publikacji Sprawozdania

Zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych i postanowieniami Statutu Spółki, Rada Nadzorcza wykonywała stały nadzór nad działalnością Spółki oraz sprawowała faktyczną kontrolę działalności Spółki pod kątem celowości i racjonalności działań podejmowanych przez Zarząd. W celu wywiązania się ze swoich zadań Rada Nadzorcza pozostawała w stałym kontakcie z Zarządem Spółki oraz odbywała posiedzenia, na których podejmowała stosowne uchwały. W ramach kontroli gospodarki finansowej Spółki w kręgu zainteresowania Rady Nadzorczej pozostawały w szczególności inwestycje planowane przez Spółkę, rozwój struktury organizacyjnej Spółki oraz plany finansowe Spółki. W zakresie określonych powyżej aspektów działalności

Spółka Rada Nadzorcza służyła Zarządowi Spółki głosem doradczym, co było możliwe dzięki wykorzystaniu doświadczenia zawodowego poszczególnych członków Rady Nadzorczej. Praca Rady Nadzorczej odbywała się sprawnie, przy współudziale wszystkich jej członków. Do badania zarówno jednostkowego, jak i skonsolidowanego sprawozdania finansowego, Rada Nadzorcza wybrała firmę audytorską 4Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Poznaniu, ul. Kochanowskiego 24/1, wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów pod numerem 3363. Rada Nadzorcza zapoznała się z opiniami i raportami biegłych rewidentów dotyczącymi jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

7.9.3. Komitety Rady Nadzorczej

W dniu 04 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza powołała Komitet Audytu VOTUM S.A. W skład Komitetu Audytu weszli:

- Marek Stokłosa - Przewodniczący
- Anna Ludwig – zastępca Przewodniczącego
- Joanna Wilczyńska – Sekretarz

W dniu 7 września 2017 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o odwołaniu z funkcji członka Komitetu Audytu Spółki Pani Joanny Wilczyńskiej, powołując jednocześnie w jej miejsce Pana Jerzego Krawczyka.

7.10. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem Emitenta i jego Grupą Kapitałową

W okresie od 1 stycznia 2017 r. do dnia publikacji Sprawozdania nie nastąpiły żadne zmiany w zasadach zarządzania przedsiębiorstwem Emitenta ani jego Grupą Kapitałową.

7.11 Wszelkie umowy zawarte między Emitentem a osobami zarządzającymi, przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Emitenta przez przejęcie

Spółka nie zawarła umów określających świadczenia dla członków zarządzających Emitenta wypłacanych w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Emitenta przez przejęcie.

7.12 Informacje o znanych Emitentowi umowach (w tym również zawartych po dniu bilansowym), w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy

Spółka nie posiada wiedzy na temat jakichkolwiek umów, które mogą w przyszłości powodować zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

7.13 Informacje o systemie kontroli programów akcji pracowniczych

Spółka nie posiada systemu kontroli programów akcji pracowniczych.

8. INFORMACJE DODATKOWE

8.1. Kapitał akcyjny VOTUM S.A., udziały Spółki w Grupie Kapitałowej oraz udziały osób nadzorujących i zarządzających w spółkach zależnych bądź stowarzyszonych

Na dzień publikacji Sprawozdania kapitał zakładowy Spółki wynosi 1 200 000 PLN i dzieli się na 12 000 000 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 0,10 PLN każda, w tym:

- 10 000 000 akcji serii A
- 2 000 000 akcji serii B

Na dzień publikacji Sprawozdania udziały Spółki w podmiotach zależnych przedstawiają się następująco:

- 4 800 000 akcji PCR F VOTUM S.A. z siedzibą w Krakowie o wartości nominalnej 4 800 000 PLN, co stanowi 96% kapitału zakładowego,
- 50 akcji VOTUM Centrum Odškodnění a.s. z siedzibą w Brnie o wartości nominalnej 5 000 000 CZK, co stanowi 100% kapitału zakładowego,
- 98% udziału w zyskach i stratach Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych A. Łebek i Wspólnicy sp. k. z siedzibą we Wrocławiu
- 1% udziału w zyskach i stratach Polskiego Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej VOTUM S.A. spółka komandytowa o wartości nominalnej 1000 zł, co stanowi 1% kapitału zakładowego
- 90% akcji VOTUM Connect S.A. z siedzibą w Promnej-Kolonia o wartości nominalnej 90 000 PLN, co stanowi 90% kapitału zakładowego
- 11 880 udziałów KANCELARIA PRAWNA VIDSHKODUVANNYA sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie o wartości nominalnej 11 880 UAH, co stanowi 99% kapitału zakładowego
- 833 udziały BOBAT sp. z o.o. z siedzibą w Słupcy o wartości nominalnej 83 300 PLN, co stanowi 100% kapitału zakładowego
- 228 250 udziałów Centrum Medycznej Oświaty sp. z o.o. z siedzibą we Lwowie o wartości nominalnej 228 250 UAH, co stanowi 55% kapitału zakładowego
- 425 udziały w spółce Biuro Ekspertyz Procesowych sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu o wartości nominalnej 42500 PLN, co stanowi 85% kapitału zakładowego
- 4 770 000 akcji AutoVOTUM S.A. z siedzibą we Wrocławiu o wartości nominalnej 4 770 000 PLN, co stanowi 100% kapitału zakładowego

Na dzień 31.12.2017 Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Andrzej Łebek był komplementariuszem Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych A. Łebek i Wspólnicy Spółka Komandytowa we Wrocławiu – posiadał 1% udział w zyskach i stratach oraz był komplementariuszem Łebek & Czyż Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych spółka komandytowa – posiadał 1% udział w zyskach i stratach.

Pozostałe osoby pełniące u Emitenta funkcje nadzorcze oraz zarządzające nie posiadały na dzień 31.12.2017 r. ani nie posiadają w chwili obecnej udziałów w spółkach zależnych Emitenta.

8.2. Informacja o podmiotach powiązanych – istotne transakcje na warunkach innych niż rynkowe

W okresie sprawozdawczym spółki Grupy nie zawierały istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi, na warunkach innych niż rynkowe.

8.3. Informacja o istotnych postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej i innych ryzykach jednostki dominującej lub jednostek od niej zależnych

Spółka ani żaden z podmiotów zależnych nie prowadzi żadnych sporów ani procesów istotnych dla sytuacji finansowej lub rentowności. Nie występują żadne postępowania przed organami rządowymi, postępowania sądowe lub arbitrażowe, za okres obejmujący co najmniej ostatnie 12 miesięcy, które to postępowania mogły mieć lub miały w niedawnej przeszłości istotny wpływ na sytuację finansową lub rentowność Emitenta.

Emitentowi nie są znane żadne przesłanki pozwalające przypuszczenia pozwalające stwierdzić, aby w przyszłości mogły zostać wszczęte jakiegokolwiek postępowania sądowe, administracyjne lub arbitrażowe z udziałem Emitenta.

8.4 Umowy zawarte z osobami zarządzającymi o zakazie konkurencji i rozwiązaniu umowy wskutek odwołania z zajmowanego stanowiska

W dniu 24 stycznia 2017 w związku z rezygnacją P. Mirosława Grebera z pełnienia funkcji członka zarządu VOTUM S.A. zostało zawarte porozumienie dotyczące zakazu podejmowania przez Pana Grebera działalności konkurencyjnej przez okres 6 miesięcy poczynając od lutego 2017r.

W związku z przyjętą rezygnacją z pełnienia funkcji Prezesa Zarządu przez P. Dariusza Czyżę w dniu 03 kwietnia 2017 zostało zawarte porozumienie określające warunki dotyczące zakazu podejmowania działań i uczestnictwa w przedsięwzięciach konkurencyjnych wobec działalności Spółki w okresie 18 miesięcy poczynając od kwietnia 2017r.

W dniu 10 lutego 2018 w związku z rezygnacją Pani Elżbiety Kupiec z członkostwa w Zarządzie VOTUM S.A. i pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu zostało podpisane porozumienie w sprawie zakazu podejmowania przez Panią Elżbietę Kupiec działalności konkurencyjnej wobec działalności Spółki w okresie od dnia 10 lutego 2018 do dnia 31 lipca 2018.

8.5. Wynagrodzenia organów zarządzających i nadzorujących jednostki dominującej Grupy Kapitałowej

Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki

funkcja		01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Wynagrodzenie Członków Zarządu jednostki dominującej			
Bartłomiej Krupa	Prezes Zarządu	643	532
Elżbieta Kupiec	Wiceprezes Zarządu	523	432
Dariusz Czyż ¹	Prezes Zarządu	608	747
Mirosław Greber ¹	Członek Zarządu	187	150
RAZEM		1 962	1 939
Wynagrodzenie pozostałej kadry kierowniczej		1 538	834
Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej			
Andrzej Dadełto	Przewodniczący Rady Nadzorczej	163	154
Dariusz Czyż ¹	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej ²	13	-
Andrzej Łebek	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej ²	19	25
Mirosław Greber	Członek Rady Nadzorczej	-	2
Anna Ludwig	Członek Rady Nadzorczej	15	17
Jerzy Krawczyk	Członek Rady Nadzorczej	12	15
Marek Stokłosa	Członek Rady Nadzorczej	21	11
Joanna Wilczyńska	Członek Rady Nadzorczej	16	5
RAZEM		259	229

¹ wynagrodzenie do dnia pełnienia funkcji wraz ze świadczeniami po ustaniu funkcji

² W dniu 24 kwietnia 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki VOTUM S.A. podjęło uchwałę o wyborze Pana Dariusza Czyży w skład Rady Nadzorczej V kadencji. W dniu 27 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o odwołaniu Pana Andrzeja Łebka z funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej i powierzeniu tej funkcji Dariuszowi Czyżowi. Dotychczasowy Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej – Pan Andrzej Łebek pozostał na stanowisku Członka Rady Nadzorczej. W dniu 31 października 2017 roku Zarząd Spółki otrzymał od członka Rady Nadzorczej Pana Dariusza Czyży zawiadomienie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej VOTUM S.A., ze skutkiem na dzień 1 listopada 2017 roku. W dniu 4 grudnia 2017 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o powierzeniu funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Panu Andrzejowi Łebkowi.

8.6. Liczba akcji VOTUM S.A. i pozostałych podmiotów Grupy VOTUM, będąca w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Liczba akcji VOTUM S.A. będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Osoby zarządzające i nadzorujące	Liczba akcji VOTUM S.A.
ZARZĄD	
Bartłomiej Krupa	114 994
Agnieszka Czaplińska	-
RADA NADZORCZA	
Andrzej Dadełto - bezpośrednio	700 000
Andrzej Dadełto – pośrednio (przez DSA Financial Group S.A.)	5 750 000
Andrzej Łebek	-

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI VOTUM S.A.
(wszystkie kwoty w tys. PLN, o ile nie podano inaczej)

Jerzy Krawczyk	-
Joanna Wilczyńska	874
Anna Ludwig	12 911
Marek Stokłosa	-

Źródło: Oświadczenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej

8.7. Informacja o umowie i transakcjach z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 29 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi, uchwałę w przedmiocie wyboru podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu półrocznych i rocznych jednostkowych sprawozdań finansowych Spółki oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej VOTUM za lata obrotowe 2017 i 2018. Wybrany podmiotem jest spółka 4Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Poznaniu, ul. Kochanowskiego 24/1, wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów pod numerem 3363.

Jednocześnie Rada Nadzorcza Spółki upoważniła Zarząd Spółki do zawarcia umowy z wybranym przez siebie podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych. Przedmiotem umowy jest:

- przegląd jednostkowego półrocznego sprawozdania finansowego spółki VOTUM S.A. za 2017 i 2018 rok
- przegląd skonsolidowanego półrocznego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej VOTUM za 2017 i 2018 rok;
- badanie i sporządzenie pisemnej opinii wraz z raportem z badania jednostkowego rocznego sprawozdania finansowego VOTUM S.A. za rok obrotowy 2017 i 2018;
- badanie i sporządzenie pisemnej opinii wraz z raportem z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej VOTUM za rok obrotowy 2017 i 2018.

Powyższa umowa zawarta została na czas wykonania przedmiotu umowy przez 4Audyt Sp. z o.o. Jest to pierwsza umowa na badanie sprawozdań finansowych pomiędzy 4Audyt Sp. z o.o. a VOTUM S.A.

Informacje o transakcjach z podmiotem dokonującym badania sprawozdania

Wynagrodzenie wypłacone lub należne za rok obrotowy	31.12.2017	31.12.2016
- za badanie rocznego sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	89	98
- za inne usługi poświadczające, w tym przegląd sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	32	33
- za usługi doradztwa podatkowego	-	-
- za pozostałe usługi	-	-
RAZEM	121	131

8.8. Zatrudnienie w VOTUM S.A.

Przeciętne zatrudnienie

Wyszczególnienie	31.12.2017	31.12.2016
Zarząd	2	4
Administracja	91	78
Dział sprzedaży	73	24
Pion produkcji	91	82
Pozostali	1	1
RAZEM	258	189

Za pion produkcji zarząd uważa pracowników umysłowych bezpośrednio związanych z wykonywanymi/świadczonymi usługami

Rotacja zatrudnienia

	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Liczba pracowników przyjętych	125	80
Liczba pracowników zwolnionych	56	65
RAZEM	69	15

Wrocław, dnia 26 kwietnia 2018 r.

Podpisy Członków Zarządu:

.....
Bartłomiej Krupa – Prezes Zarządu

.....
Agnieszka Czaplińska – Wiceprezes Zarządu